

اسکوچیح:
تراکتور
برای قهرمانی می جنگد

در صفحه ۳

سه شنبه ۱۸ آذر ماه ۱۴۰۴ سال نوزدهم شماره ۳۴۵۹ قیمت ۵۰۰۰ تومان

۲ سرمقاله

رقابت آمریکا و چین بر سر عناصر کمیاب و ترکیه در آستانه‌ی یک تصمیم تاریخی

طرح نو؛ سردبیر
رقابت جهانی بر سر عناصر کمیاب وارد مرحله‌ای شده است که می‌تواند ژئوپلیتیک قرن بیست‌ویکم را بازتعریف کند. در حالی که آمریکا و چین درگیر نبردی بی‌صدا اما سرنوشت‌ساز برای کنترل زنجیره تأمین مواد معدنی حیاتی هستند، ترکیه با ذخایر عظیم خود در آستانه‌ی یکی از تصمیم‌های تاریخی خویش قرار گرفته است. به باور مهمت اوتچو، تحلیلگر و روزنامه‌نگار ترکیه‌ای، آنکارا اکنون باید میان دو مسیر یکی را انتخاب کند: «همکاری تابعانه» در نظم جدید مواد معدنی یا «رهبری مستقل» در ژئوپلیتیک جدید عناصر کمیاب.

از سیاست انرژی تا ژئوپلیتیک عناصر حیاتی

برای نسل‌های گذشته، مفاهیم ژئوپلیتیک با نفت و گاز گره خورده بود. قدرت در خاورمیانه و خلیج فارس تعریف می‌شد و مسیرهای نفتی، خطوط ترانزیت و شرکت‌های چندملیتی قلمرو تأثیر را تعیین می‌کردند. اما امروز وارد عصری شده‌ایم که مواد معدنی حیاتی و عناصر.....

۶ گزارش

ضعف مدیریت مصرف و افزایش قاچاق؛ بیماری پنهان اقتصاد ایران

۶ گفت‌وگو

در گفتگوی طرح نو با عضو هیئت علمی دانشگاه تبریز مطرح شد:

نسل خلاق ایرانی آماده جهش جهانی

۲ گزارش

قانون اساسی جدید و نامزدی دوباره اردوغان

آیا تغییر «سه ماده» برای جلب حمایت اپوزیسیون کافی است؟

طرح نو؛ سردبیر
ترکیه سال ۲۰۲۵ را در حالی آغاز کرده است که معادلات قدرت در آنکارا در نقطه‌ای حساس قرار دارد. پس از بیش از دو دهه حکومت رجب طیب اردوغان و حزب عدالت و توسعه (AKP)، ساختار سیاسی کشور وارد مرحله‌ای از بازنگری بنیادین شده است که بر اساس آن برای تصویب قانون اساسی جدیدی تلاش می‌شود که نه تنها آینده نظام سیاسی را تعیین می‌کند، بلکه سرنوشت شخص اردوغان را نیز در مقام رئیس‌جمهور تعریف خواهد کرد.

اما سؤال کلیدی در محافل سیاسی و رسانه‌ای ترکیه، به‌ویژه آنچه مراد پتکین، روزنامه‌نگار برجسته و تحلیلگر باسابقه در مقاله اخیرش مطرح کرده، این است که: «آیا ائتلاف حاکم میان حزب عدالت و توسعه (AKP) و حزب حرکت ملی (MHP)، برای تضمین کاندیداتوری مجدد اردوغان حاضر است دست به تغییراتی رادیکال در قانون اساسی بزند و خط قرمزهای پیشین را کنار بگذارد؟»

به ظاهر، اردوغان در پی بازسازی چهره‌ی سیاسی خود به عنوان چهره‌ی «فراگیرتر» است؛ چهره‌ای که بتواند پس از دو دهه حکومت، بار دیگر خود را به عنوان محور اجماع ملی معرفی کند. اما مسیر این پروژه، پیچیده‌تر از یک مانور رسانه‌ای است.

قانون اساسی جدید ترکیه ترندی برای بقا یا کام اصلاح؟

پیشنهاد تغییر قانون اساسی که از سوی اردوغان و برخی نمایندگان AKP مطرح شده، دو هدف را.....

جنگ چالدران؛ نبردی که سرنوشت ایران را تغییر داد

بازخوانی یکی از تأثیرگذارترین نبردهای ایران و عثمانی

در صفحه ۲

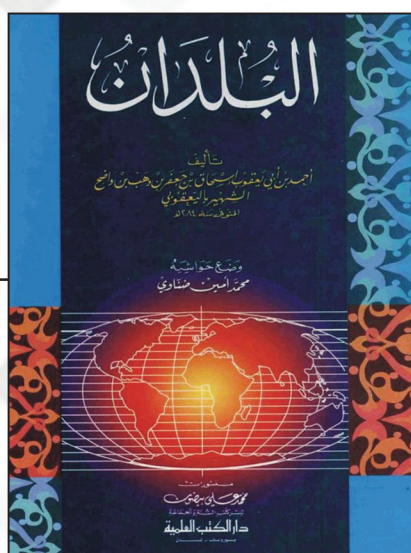
جستجوی زبان و تاریخ آذربایجان از میان کتاب تاریخی «البلدان»

آذربایجان یکی از مناطق سوق‌الجیشی فلات ایران است. در شمال غرب این فلات و در نقطه اتصال سرزمین‌های شرقی با جهان غرب، و این سرزمین به همین علت از دیرباز مورد توجه بوده است. لشکرکشی‌های وقت و بی‌وقت حکام و گشت و گذار مورخان و سیاحان غربی و شرقی از این منطقه دو دلیل برای مورد توجه بودن آذربایجان بوده است. همین دو عامل هم باعث شده تا کتب تاریخی فراوانی درباره این سرزمین تاریخ‌نگاری کرده‌اند که در شرایط حاضر با تورقی کوتاه می‌توان نسبت به تاریخ و فرهنگ این منطقه پی برد. یکی از این کتابهای تاریخی «البلدان» نوشته الیعقوبی است

در کتاب «البلدان» درباره نژاد آذربایجانی‌ها آمده است: «آنان مردمی به هم آمیخته از عجم‌های کهن آذریه و جاودانیه‌اند که عرب‌ها بعد از سال (۲۲ ه.ق) و فتح این منطقه به میانشان راه یافته‌اند». (یعقوبی، البلدان، ص ۹۶)

یعقوبی مورخ و جغرافی‌دان متولد شهر بغداد بود. اما بیشتر عمر خود را در خراسان، آذربایجان و ارمنستان زندگی کرده است. پدر بزرگ وی به فرمان خلیفه عباسی مدتی را حاکم منطقه آذربایجان و ارمنستان بوده است پس او شناخت کافی درباره‌ی این منطقه به واسطه حضورش داشته است

احتمالاً اشاره یعقوبی به بقایای طرفداران بابک خرمدین است که شاگرد جاویدان پسر شهرک بود و او به اقوام از بین رفته اشاره نکرده است. یعقوبی که خود به واسطه زندگی در میان مردم آذربایجان به فرهنگ و تاریخ آنها آشنایی داشت، در این مطلب حجت را درباره نژاد و زبان و فرهنگ مردم آذربایجان تمام کرده است. وی که مورخی بدون تعصبات کور امروزی بوده است به صراحت مردم آذربایجان را آذریه نامیده است

سرمقاله

رقابت آمریکا و چین بر سر عناصر کمیاب و ترکیه در آستانه‌ی یک تصمیم تاریخی

طرح نو؛ سردبیر

رقابت جهانی بر سر عناصر کمیاب وارد مرحله‌ای شده است که می‌تواند ژئوپلیتیک قرن بیست‌ویکم را بازتعریف کند. در حالی که آمریکا و چین درگیر نبردی بی‌صدا اما سرنوشت‌ساز برای کنترل زنجیره تأمین مواد معدنی حیاتی هستند، ترکیه با ذخایر عظیم خود در آستانه‌ی یکی از تصمیم‌های تاریخی خویش قرار گرفته است. به باور مهمت اوتچو، تحلیلگر و روزنامه‌نگار ترکیه‌ای، آنکارا اکنون باید میان دو مسیر یکی را انتخاب کند: «همکاری تاب‌عانه» در نظم جدید مواد معدنی یا «رهبری مستقل» در ژئوپلیتیک جدید عناصر کمیاب.

از سیاست انرژی تا ژئوپلیتیک عناصر حیاتی

برای نسل‌های گذشته، مفاهیم ژئوپلیتیک با نفت و گاز گره خورده بود. قدرت در خاورمیانه و خلیج فارس تعریف می‌شد و مسیرهای نفتی، خطوط ترانزیت و شرکت‌های چندملیتی قلمرو تأثیر را تعیین می‌کردند. اما امروز وارد عصری شده‌ایم که مواد معدنی حیاتی و عناصر شاکی کمیاب، از قدرت جهانی هستند؛ همان مؤلفه‌های که مرز میان فناوری، اقتصاد و امنیت را از نو ترسیم کرده است. بدون عناصری مانند نئودیم (Nd)، تریبیم (Tb)، دیسپروزیم (Dy) و لانتان (La)، جهان مدرن فلج می‌شود. چون موتورهای خودروهای برقی، توربین‌های بادی، رادارهای نظامی، ماهواره‌ها، تلفن‌های هوشمند و حتی دستگاه‌های MRI، همگی وابسته به ویژگی‌های مغناطیسی مواد و حرارتی این عناصرند. به این ترتیب، هر کشوری که کنترل زنجیره تأمین آن‌ها را در دست گیرد، ابرقدرت ژئوپلیتیک عصر دیجیتال خواهد بود.

در سه دهه گذشته، چین بی‌سر و صدا امپراتوری معدنی خود را ساخته است. در حالی که کشورهای غربی تحت فشار زیست‌محیطی معادن خود را تعطیل می‌کردند، پکن با سیاستی تحت عنوان «صبر استراتژیک»، به بزرگ‌ترین بازیگر این حوزه تبدیل شد. به طوری که امروز ۷۰ درصد تولید جهانی و بیش از ۹۰ درصد ظرفیت پالایش عناصر کمیاب در اختیار چین است.

پالایشگاه‌های معدنی در مغولستان داخلی، گوانگ‌دونگ و سیچوان چنان بر صنعت جهانی چیره شده‌اند که هر گونه وقفه در روند صادرات پکن می‌تواند صنایع فناوری پیشرفته غرب را مختل کند. چین این موقعیت را به‌عنوان «سلاح ژئوپلیتیک نرم» به کار گرفته است؛ تهدید به قطع صادرات، ابزار چانه‌زنی در نبرد فناوری، و اهرمی برای تحمیل شروط تجاری یا سیاسی. اما در این میان با اعمال تعرفه‌های تجاری ۱۰۰ درصدی بر کالاهای چینی توسط ترامپ، فصل جدیدی از نبرد اقتصادی آغاز شده است. نبردی که این بار نه در میدان نبرد نظامی بلکه در شبکه‌های تأمین، مجوزهای فناوری و استانداردهای صنعتی جریان دارد. ایالات متحده و متحدانش، با تشکیل طرحی به نام «اتحاد تأمین پاک» در پی شکستن انحصار چین‌اند. اما این تقابل نامتوازن است. چین تنها تولیدکننده نیست؛ بلکه از نظر فناوری بازیافت، تولید باتری و مواد مغناطیسی نیز دست برتر را دارد.

در مقابل، آمریکا هنوز فاقد زنجیره داخلی فرآوری و پالایش است و برای توسعه آن ناگزیر به همکاری با کشورهای دارای ذخایر – از استرالیا و کانادا گرفته تا ترکیه – شده است.

ترکیه دارنده‌ی پنهان یکی از بزرگ‌ترین ذخایر اروپا
در این میدان جهانی، ترکیه با معادن غنی خود، به‌ویژه در منطقه‌ی اسکی‌شهر (Eskişehir)، به یکی از نقاط تمرکز شرکت‌های غربی تبدیل شده است. از دید «مهمت اوتچو»:

سه‌شنبه ۱۸ آذر ماه ۱۴۰۴ – سال نوزدهم – شماره ۳۴۵۹

قانون اساسی جدید و نامزدی دوباره اردوغان

آیا تغییر «سه ماده» برای جلب حمایت اپوزیسیون کافی است؟

انتخابات آینده باشد تا آغاز یک روند واقعی آشتی ملی.

۲– ماده ۶۶ – تعریف شهروندی و عبور از ملی‌گرایی نژادی: این ماده که از زمان تأسیس جمهوری ترکیه در ۱۹۲۳، تعریفی یکتاوتخت از شهروندی ارائه داده است (هر کس با پیوند شهروندی به دولت ترکیه متصل است، تُرک است)، یکی از ستون‌های ایدئولوژیک جمهوری محسوب می‌شود. حذف عبارت «تُرک است» یعنی عبور از مفهوم نژادی – قومی شهروندی و پذیرش هویت چندفرهنگی. اگر این اصلاح تصویب شود، ترکیه می‌تواند به سمت مدل شهروندی مدرن و برابر حرکت کند. اما مقاومت در برابر آن، خصوصا از سوی MHP و نهادهای نظامی – امنیتی، بسیار شدید خواهد بود.

حزب حرکت ملی (MHP) در گذشته این ماده را «خط قرمز هویت ملی» معرفی کرده بود. اکنون پرسش مراد یتکین نیز همین است: «آیا دولت باغچه‌لی، رهبر MHP، پس از تبدیل شدن به معمار پروژه‌ی «ترکیه بدون ترور»، آماده‌ی عبور از این خط قرمز تاریخی است یا خیر؟»

۳. ماده ۱۲۷ – مدیریت‌های محلی و پایان قیَم‌سالاری: از زمان کودتای نافرجام ۲۰۱۶، دولت مرکزی ترکیه با توسل به قوانین اضطراری، بسیاری از شهرداری‌های اپوزیسیون را با انتصاب «قیَم» (سرپرست دولتی) از سوی وزارت کشور جایگزین کرده است. اصلاح ماده ۱۲۷ برای تضمین خودمختاری مدیریت‌های محلی، می‌تواند نشانه‌ی بازگشت به نظام محلی دموکراتیک باشد و در عمل اعتماد اپوزیسیون، به‌ویژه کردها را بازسازی کند.

اما از سوی دیگر، این ماده، تهدید مستقیم برای کنترل سیاسی AKP در مناطق شهری است. مخالفت درون حزبی با آن شدید است زیرا در صورت تصویب، شهرداری‌هایی چون دیاربکر یا ماردین «مستقل‌تر» خواهند شد و دولت مرکزی ممکن است بخشی از قدرت نظارتی خود را از دست بدهد.

ائتلاف اردوغان و MHP؛ در تقاطع مصلحت و محدودیت

ائتلاف میان AKP و حزب حرکت ملی از سال ۲۰۱۵ تاکنون ستون بقای اردوغان بوده است. MHP با پایگاه ناسیونالیستی خود توانست استقلال‌خواهان، ملی‌گرایان و بخش‌هایی از ارتش را با اردوغان آشتی دهد.

اما حالا همین حزب، در برابر اصلاحات مورد نیاز برای تداوم قدرت اردوغان، به مانعی تبدیل شده است. اما اردوغان برای تمدید ریاست خود، به دو مسیر نیاز دارد: پوشش قانونی برای عبور از محدودیت دو دوره‌ی ریاست‌جمهوری که در متن قانون اساسی فعلی وجود دارد. و پشتیبانی اجتماعی جدید که بتواند از بحران اقتصادی، نارضایتی عمومی و تضعیف پایگاه ستنی AKP بکاهد. در این میان، اصلاح قانون اساسی چاره‌ای دوگانه است که هم سه مسیر قانونی را برای انتخابات فراهم می‌کند و هم ابزار سیاسی برای جذب حمایت تازه است. اما این بازی خطرناک است. اگر MHP عقب‌نشینی کند،

طرح نو؛ سردبیر

ترکیه سال ۲۰۲۵ را در حالی آغاز کرده است که معادلات قدرت در آنکارا در نقطه‌ای حساس قرار دارد. پس از بیش از دو دهه حکومت رجب طیب اردوغان و حزب عدالت و توسعه (AKP)، ساختار سیاسی کشور وارد مرحله‌ای از بازنگری بنیادین شده است که بر اساس آن برای تصویب قانون اساسی جدیدی تلاش می‌شود که نه‌تنها آینده‌ی نظام سیاسی را تعیین می‌کند، بلکه سرنوشت شخص اردوغان را نیز در مقام رئیس‌جمهور تعریف خواهد کرد. اما سؤال کلیدی در محافل سیاسی و رسانه‌ای ترکیه، به‌ویژه آنچه مراد یتکین، روزنامه‌نگار برجسته و تحلیلگر باسابقه در مقاله اخیرش مطرح کرده، این است که: «آیا ائتلاف حاکم میان حزب عدالت و توسعه (AKP) و حزب حرکت ملی (MHP)، برای تضمین کاندیداتوری مجدد اردوغان حاضر است دست به تغییراتی رادیکال در قانون اساسی بزند و خط قرمزهای پیشین را کنار بگذارد؟»

به ظاهر، اردوغان در پی بازسازی چهره‌ی سیاسی خود به عنوان چهره‌ای «فراگیرتر» است؛ چهره‌ای که بتواند پس از دو دهه حکومت، بار دیگر خود را به عنوان محور اجماع ملی معرفی کند. اما مسیر این پروژه، پیچیده‌تر از یک مانور رسانه‌ای است.

قانون اساسی جدید ترکیه ترندنی برای بقا یا کام اصلاح؟

پیشنهاد تغییر قانون اساسی که از سوی اردوغان و برخی نمایندگان AKP مطرح شده، دو هدف را هم‌زمان دنبال می‌کند: بازکردن مسیر قانونی برای کاندیداتوری مجدد رئیس‌جمهور پس از دو دوره‌ی متوالی و ارسال سیگنال اصلاح‌طلبانه به اپوزیسیون و جامعه‌ی بین‌المللی در جهت تحول دموکراتیک ترکیه. اما واقعیت این است که تغییر قانون اساسی در ترکیه نه یک بحث حقوقی صرف، بلکه معامله‌ی بزرگ سیاسی است. اردوغان به‌خوبی می‌داند که بدون حمایت حداقل بخشی از اپوزیسیون، به‌ویژه نیروهای کرد و حزب چپ مردم دموکراتیک (DEM یا HDP سابق)، امکان عبور از حد نصاب پارلمان وجود ندارد. از همین‌رو، هدف اصلی در تغییر این «سه ماده» حساس، تنها اصلاح نیست بلکه جلب حمایت سیاسی اقلیت‌ها و مخالفان برای تضمین بقای ائتلاف حاکم است.

اما سه ماده‌ی بحث‌برانگیز و معنای سیاسی آن‌ها چیست؟

۱– ماده ۴۲ – آموزش: زبان مادری به‌عنوان ابزار آشتی: اصلاح ماده‌ای که آموزش را در انحصار زبان ترکی قرار داده، شاید بزرگ‌ترین سیگنال به کردها و اقلیت‌ها باشد. قانونی کردن آموزش در زبان مادری (کردی، عربی، چرکزی و…) می‌تواند به‌ظاهر نشانه‌ی گذار از سیاست انکار قومی گذشته باشد. اما برای مخالفان اردوغان، شک پرسش‌برانگیز این است که آیا این تغییر صرفاً جنبه نمادین دارد یا می‌تواند زمینه‌ساز تغییر در ذهنیت ناسیونالیستی حاکم شود؟ در عمل، دولت اردوغان در سال‌های اخیر با سرکوب فرهنگی و زبانی کردها شناخته شده است. بنابراین، اصلاح ماده ۴۲ بدون تغییر رویکرد امنیتی دولت، بیشتر می‌تواند ابزاری تاکتیکی برای جلب رأی کردها در

محتوا نیست، بلکه زمان و هدف اصلاحات است.

اپوزیسیون و معادله دشوار حمایت

برای اپوزیسیون (شامل حزب جمهوری‌خواه خلق، حزب نیک و حزب مردم دموکراتیک)، مسأله فقط محتوا نیست، بلکه زمان و هدف اصلاحات است. آنها با احتیاط به اصلاحات قانون اساسی نگاه می‌کنند چون می‌دانند که این تغییرات نه از سر اراده اصلاح، بلکه برای بقای اردوغان طراحی شده‌اند. از نظر اپوزیسیون، اردوغان باید ابتدا اعتماد حقوقی را بازسازی کند. یعنی اجرای احکام دادگاه قانون اساسی و دادگاه حقوق بشر اروپا (AIHM)، آزادی سیاستمداران زندانی چون عثمان کاولا و صلاح‌الدین دمیرتاش، و لغو سیستم قیَم‌ها. بدون این اقدامات مقدماتی، هر اصلاحی در قانون اساسی، به‌جای گام اصلاحی، تعبیر به ابزار انتخاباتی خواهد شد.

از این‌رو، احتمال حمایت مستقیم اپوزیسیون از اصلاحات پیشنهادی در شرایط فعلی، پایین است مگر آنکه دولت مجموعه‌ای از اقدامات نمادین و حقوقی را پیش از اصلاح قانون اساسی اجرا کند. در چارچوب فعلی قانون اساسی، اردوغان تنها در صورتی می‌تواند بار دیگر نامزد شود که پارلمان با اکثریت مطلق انتخابات زودهنگام ریاست‌جمهوری را اعلام کند. این بند، فرصتی قانونی برای تمدید حضور او فراهم می‌کند، اما نیازمند اجماع ائتلافی گسترده‌تر است.

تغییر سه ماده‌ی یادشده، اگرچه می‌تواند زمینه‌ی تعامل با احزاب کرد و چپ را فراهم کند، اما برای تحقق هدف اصلی (نامزدی دوباره) کافی نیست. دولت باید علاوه بر این اصلاحات، جایگاه حقوقی ریاست‌جمهوری را نیز بازتعریف کند تا محدودیت دو دوره‌ای حذف یا بازتفسیر شود. به بیان دیگر، اگر اردوغان بخواهد در انتخابات آینده حضور یابد، باید هم قانون را تغییر دهد و هم روایت خود از «ترکیه نوین» را بازسازی کند! کشوری که در ظاهر دموکراتیک‌تر و متنوع‌تر است، اما در عمل همچنان زیر سایه‌ی شخص او اداره می‌شود.

میان اصلاح و مهندسی سیاسی

پیشنهاد تغییر در سه ماده‌ی قانون اساسی، بیش از آنکه نشانه‌ی اصلاحات دموکراتیک باشد، ابزاری هوشمندانه برای بازسازی ائتلاف قدرت است. اردوغان و تیمش می‌دانند که جامعه‌ی ترکیه پس از بحران اقتصادی، تورم، مهاجرت و انزوای بین‌المللی، در آستانه‌ی خستگی سیاسی است. بنابراین، بازکردن فضای گفت‌وگو و مطرح کردن اصلاحات حقوقی، می‌تواند چهره‌ای نرم‌تر از دولت به نمایش بگذارد. اما پرسش اصلی پابرجاست: آیا این اصلاحات، گامی واقعی برای تغییر نظام سیاسی ترکیه خواهند بود یا تنها پوششی برای تمدید اقتدار رئیس‌جمهور فعلی؟ و پاسخ، به میزان مقاومت حزب حرکت ملی و تصمیم اردوغان در انتخاب میان «اصلاح واقعی» و «تداوم قدرت» بستگی دارد. در ترکیه امروز، هر تغییر حقوقی در اساسی هدف سیاسی سنجیده می‌شود؛ و اگر هدف، استمرار قدرت باشد، هیچ ماده‌ای، حتی سه ماده‌ی حیاتی، نمی‌تواند ضامن اصلاح واقعی شود.

گزارش

جنگ چالدران؛ نبردی که سرنوشت ایران را تغییر داد

بازخوانی یکی از تأثیرگذارترین نبردهای ایران و عثمانی

قلمرو عثمانی را تا مرزهای قفقاز گسترش داد.
۲. تضعیف دولت صفوی: شکست چالدران زنگ خطری برای دولت نوپای صفوی بود. اقتدار کاریزماتیک شاه اسماعیل شکسته شد و نفوذ مذهبی او کاهش یافت. در برخی ایالات شورش‌هایی نیز رخ داد.
۳. تشدید دشمنی مذهبی در جهان اسلام: از این پس، تقابل شیعه و سنی در منطقه تثبیت شد و برای قرن‌ها به یکی از خطوط گسل سیاست خاورمیانه تبدیل گردید؛ شکافی که آثار آن در عراق، سوریه و قفقاز امروز نیز دیده می‌شود.
۴. تغییر مسیر سیاست خارجی ایران: جنگ چالدران ایران را به سوی احتیاط و تمرکز درونی سوق داد. بعدها در دوران شاه عباس کبیر، بازسازی ارتش، اصلاح دیوانسالاری و ایجاد اتحادهای جدید در برابر عثمانی از نتایج این تجربه تلخ بود.
در نهایت باید گفت که جنگ چالدران تنها یک نبرد نظامی نبود؛ نقطه‌ی پایان یک رؤیای مذهبی و آغاز واقع‌گرایی در سیاست ایرانی بود. ایران از آن پس به جای تکیه بر شور مذهبی و اقتدار کاریزماتیک، به سوی سازماندهی نظامی، دیپلماسی و دولت‌سازی مدرن‌تر حرکت کرد.

اگرچه سپاه صفوی در چالدران شکست خورد، اما ایران از دل آن بحران، آموخت که اقتدار پایدار نه بر شمشیر، بلکه بر نظم، علم و استراتژی استوار است درسی که بعدها در عصر شاه عباس بزرگ، به‌وضوح به‌نرم نشست.

طرح نو؛ سردبیر

نبرد چالدران در سال ۱۵۱۴ میلادی (۹۲۰ هجری شمسی)، نقطه عطفی در تاریخ ایران و غرب آسیا بود؛ نبردی میان دو امپراتوری بزرگ، صفوی و عثمانی، که با شکست سپاه

ایران به پایان رسید اما اثرات سیاسی، مذهبی و ژئوپلیتیک آن تا قرن‌ها ادامه یافت.

این جنگ نه‌تنها توازن قدرت منطقه را به هم زد، بلکه مسیر تاریخ ایران، قفقاز و آناتولی را نیز دگرگون ساخت.

رویارویی دو قدرت مسلمان

اوایل قرن شانزدهم میلادی، جهان اسلام شاهد قدرت‌یابی دو دولت بزرگ بود: امپراتوری عثمانی در غرب و دولت صفوی در شرق. و هر دو حکومت داعیه رهبری سیاسی و مذهبی جهان اسلام را داشتند.

شاه اسماعیل صفوی، با تثبیت استقلال ایران و رسمی کردن مذهب شیعه دوازده‌امامی، نظم مذهبی منطقه را به چالش کشید؛ گامی که خشم عثمانی‌های سنی‌مذهب

^[1] نبرد چالدران در سال ۱۵۱۴ میلادی (۹۲۰ هجری شمسی)، نقطه عطفی در تاریخ ایران و غرب آسیا بود؛ نبردی میان دو امپراتوری بزرگ، صفوی و عثمانی، که با شکست سپاه

^[2] نبرد چالدران در سال ۱۵۱۴ میلادی (۹۲۰ هجری شمسی)، نقطه عطفی در تاریخ ایران و غرب آسیا بود؛ نبردی میان دو امپراتوری بزرگ، صفوی و عثمانی، که با شکست سپاه

خبر

آماده کسب بهترین نتیجه برابر ذوب آهن هستیم؛

اسکوچیچ: تراکتور برای قهرمانی می‌جنگد

طرح‌نو؛ گروه ورزش سرمربی تراکتور گفت: تیم با انگیزه بالا و آمادگی کامل به مصاف ذوب‌آهن می‌رود و هدف کسب بهترین نتیجه ممکن در اصفهان است. به نقل از رسانه رسمی باشگاه تراکتور، دراگان اسکوچیچ در نشست خبری قبل از بازی با ذوب‌آهن اصفهان اظهار داشت: رضایت چندانی از بازی قبلی ندارم اما برای دیدار با ذوب‌آهن کاملاً آماده هستیم تا بهترین نتیجه ممکن را رقم بزنیم. فکر می‌کنیم می‌توانیم در اصفهان و در ورزشگاه خانگی ذوب‌آهن نتیجه خوبی کسب کنیم، گرچه با حریفی قابل احترام

روبه‌رو هستیم و با احترام وارد زمین خواهیم شد. وی درباره شرایط تیم، گفت: طی ماه گذشته مسائل حاشیه‌ای زیادی را پشت سر گذاشتیم. اما معتقدیم این تیم می‌تواند بهتر از این‌ها نتیجه بگیرد. برای هدف خودمان که رسیدن به جام قهرمانی است، می‌جنگیم. سرمربی تراکتور در پایان به وضعیت بازیکنان اشاره کرد و گفت: ایگور پوستونسکی و صادق محرمی را به دلیل مصدومیت در اختیار نداریم، اما سایر نفرات کاملاً آماده هستند. انگیزه زیادی برای حضور در بازی فردا داریم و انتظار داریم نمایش خوبی مقابل ذوب‌آهن داشته باشیم.

یادداشت

چمن یادگار، قربانی تصمیم‌های غیر کارشناسی

طرح‌نو؛ گروه ورزش چمن ورزشگاه یادگار امام (ره) تبریز این روزها نفس می‌کشد اما جان ندارد. سبزی‌ای که روزی نشانی از امید بود، حالا به زردی گراییده، درست مثل آمیدی که در پیچ‌وخم تصمیم‌های اداری به ناامیدی تبدیل شده است. کارشناسانی آمده‌اند تا نجاتش دهند، اما دیر آمده‌اند و بی‌فایده. بهره‌برداری زودرس از چمن، همان خطای آشنای ماست — شتاب‌زدگی برای نمایش موفقیت قبل از موعد. می‌خواستند بگویند یادگار دوباره زنده شده، چمنش آماده پذیرایی از آسیا است. اما این تلاش، بی‌شباهت به کشیدن پرده روی زخمی تازه نبود. چمن، قربانی تعجیل شد. قربانی همان وسوسه‌ای که همیشه در فوتبال ایرانی دیده‌ایم؛ نمایش موقت، نه عملکرد ماندگار. تراکتور که در نخستین بازی آسیایی‌اش پا بر این زمین گذاشت، هنوز نفس چمن گرم بود، اما چند هفته بعد، سبزی امید تبدیل شد به لکه‌های خاکستری انتقاد.

در بازدید اخیر، کارشناسان زبان به تلخی گشودند: برای نجات زمین باید مسابقات متوقف شود. جمله‌ای ساده که در دلش انفجار معناست. چرا که دو بازی حساس — یکی مقابل پرسپولیس در جام حذفی، دیگری برابر الدحیل قطر در لیگ نخبگان آسیا — ممکن است از یادگار به بنیان دیزل کوچ کنند. همان بنیان دیزلی که از ابتدا هم آماده‌تر بود. زمینش نفس می‌کشید، چمنش گرچه

سال‌خورده اما ریشه داشت. سؤال اینجاست: چرا پیش از نابودی یادگار، انتقال اجرا نشد؟ چرا اجازه دادند ریشه‌ها آسیب ببینند تا بعد به فکر چاره باشند؟ و اینجا پای سیاست و مدیریت باز می‌شود. باز همان داستان تکراری؛ جایی که موفقیت تمام شد و تساوی‌شان برابر هند هم به دلیل کنار گذاشته‌شدن هندی‌ها از تاریخچه رقابت‌ها حذف شد. آنچه مسلم است اینکه در دوره فعلی هم شاگردان جعفری در گروه مرگ قرار گرفته‌اند و با ۲ ابرقدرت قاره (کره‌جنوبی و استرالیا) در خاک کشور استرالیا پیکار داشته باشند. فوتبال زنان ایران در شرایطی وارد بیست‌ویکمین سال فعالیت خود شده که همواره در ۲ دهه اخیر بزرگ‌ترین رویا عبور از مرحله انتخابی جام ملت‌ها بوده که در طول این مدت فقط ۲ بار این رویا محقق شده است. در این مدت همواره صحبت از صعود به جام جهانی در حد رویا بوده اما بی‌شک اگر حمایت‌ها بیشتر شود و توجهات به سوی فوتبال زنان بیش از پیش افزایش پیدا کند، این رویای بزرگ و دیرینه می‌تواند رنگ‌وبوی واقعیت به خود گیرد و محقق شود.

زنان فوتبال ایران و رویای جام جهانی؛

«فدراسیون موردنظر در دسترس نیست»

طرح‌نو؛ گروه ورزش جام ملت‌های زنان آسیا ۲۰۲۶ مسیر انتخاب نماینده‌های قاره کهن در جام جهانی ۲۰۲۷ است اما زنان ایران در سایه کم‌توجهی با حداقل امید رویای بزرگ خود را دنبال می‌کنند. به گزارش فوتبال ۳۶۰، فوتبال و فوتسال زنان ایران در حال به پایان رساندن یکی از مهم‌ترین سال‌های تاریخ خود هستند و با وجود آنکه در ماه‌های گذشته رویدادهای مهمی به انجام رسیده اما هنوز یک تورنمنت سرنوشت‌ساز باقی‌مانده است. از ابتدای سال جاری و بعد از تغییر و تحولات ویژه‌ای که رخ داد و مرضیه جعفری و شهرزاد مظفر به مسند قدرت در تیم‌های ملی فوتبال و فوتسال زنان رسیدند، ابتدا زنان فوتبالیست در مسیر انتخابی جام ملت‌های آسیا ۲۰۲۶ خوش درخشیدند و به این تورنمنت راه یافتند. زنان فوتسال ایران هم در اولین دوره جام جهانی ۲۰۲۵ حضور یافتند که در گروه مرگ نتوانستند برابر برزیل و ایتالیا موفق عمل کنند و از گردونه رقابت‌ها کنار رفتند؛ هر چند که نمایش‌شان قابل قبول بود. حالا روزشمار حضور تیم ملی زنان در جام ملت‌های آسیا ۲۰۲۶ فعال شده و فقط ۸۴ روز تا اولین بازی زنان فوتبال ایران در این رقابت‌ها مانده. آن‌هم در شرایطی که کره‌جنوبی اولین حریف شاگردان مرضیه جعفری در جام ملت‌ها است و بعد از آن، ملی‌پوشان به مصاف

برزیل، دومین جام جهانی تاریخ فوتبال زنان با حضور ۳۲ تیم است؛ رویدادی که تیرماه سال آینده برگزار خواهد شد و قاره آسیا ۶ نماینده مستقیم در این رقابت‌ها دارد و حتی شانس راهیابی ۲ تیم از مرحله پلی‌آف هم وجود دارد. برخلاف فوتبال مردان، در فوتبال زنان ابرقدرت‌ها در آسیا هستند و نگاهی به رنکیبگ فیفا نشان می‌دهد که در بین ۲۰ تیم برتر جهان تیم‌های ژاپن، کره‌شمالی، استرالیا و چین حضور دارند که ژاپن و کره‌شمالی در بین ۱۰ تیم برتر دنیا هستند. زنان فوتبال ایران از حیث موقعیت در بین تیم‌های آسیایی در رتبه سیزدهم هستند؛ بعد از تیم‌های ملی زنان ژاپن، کره‌شمالی، استرالیا، چین کره‌جنوبی، ویتنام، فیلیپین، چین تایپه، ازبکستان، تایلند، میانمار و هند. با این وجود سیر پیشرفت تیم ملی در ماه‌های اخیر امیدوارکننده بوده و نکته مهم آنکه در کنار ۲ تیم برتر گروه‌های ۳ گانه جام ملت‌های آسیا ۲۰۲۷، ۲ تیم برتر سوم هم می‌توانند رهسپار مرحله حذفی شوند و در واقع ۸ تیم از ۱۲ تیم جام ملت‌ها به مرحله حذفی می‌رسند.

در انتظار حمایت فدراسیون؛ حامی باشید، به جام جهانی برویم!

مرحله یک‌چهارم نهایی جام ملت‌های آسیا ۲۰۲۶ در حالی برگزار می‌شود که تیم‌های

خبر

قهرمانی تاریخی ورزشکار استان در مسابقات ترای اتلون آسیا

طرح‌نو؛ گروه ورزش

ملی‌پوش ترای اتلون آذربایجان‌شرقی با کسب مقام قهرمانی در مسابقات آسیایی تاریخ‌ساز شد.

صدرا ابراهیمی، ورزشکار بااستعداد آذربایجان‌شرقی و عضو تیم ملی ترای اتلون ایران در جریان مسابقات قهرمانی آسیا که به میزبانی شهر جده برگزار شد، موفق شد برای اولین بار در تاریخ ورزش ایران عنوان قهرمانی (مدال طلا) این رقابت‌ها را از آن خود کند و نام خود را در تاریخ این رشته ثبت کند.

در ادامه این رقابت‌ها، سایر ملی‌پوشان کشور نیز نمایش درخشانی داشتند و پارسا رسولی موفق به کسب مدال نقره و برنا نقیه به مدال برنز دست یافت تا کارنامه تیم ملی ایران با سه مدال ارزشمند کامل شود.

فرامرز رنجکش، رئیس هیات ترای اتلون آذربایجان‌شرقی با تبریک این موفقیت، آن را نتیجه تلاش‌های بی‌وقفه مربیان، پشتیبانان و ورزشکاران و حمایت خانواده‌ها دانست. وی تأکید کرد: این اتفاق برای اولین بار در تاریخ ترای اتلون ایران رقم خورده و می‌تواند الگوی ارزشمندی برای سایر ورزشکاران باشد.

رنجکش در پایان افتخارآفرینی ورزشکار جوان استان را به مردم ایران تبریک گفت.

خبر

مس سونگون روی نوار مساوی

طرح‌نو؛ گروه ورزش

تیم‌های شناور سازی قشم و مس سونگون ورزشان به تساوی بدون گل رضایت دادند.

تیم مس سونگون ورزشان در جریان هفته چهاردهم لیگ دسته یک فوتبال، عصر امروز شنبه ۱۵ آذر مهمان تیم شناورسازی قشم بود که این دیدار در نهایت با تساوی بدون گل به پایان رسید.

شناور سازی با ۱۱ امتیاز پانزدهم است و مس سونگون با شش امتیاز در جایگاه هفدهم قرار گرفته است.

خبر

برد طوفانی زنان سروقامت تبریزی در خانه

طرح‌نو؛ گروه ورزش

تیم والیبال زنان مقاومت شهرداری تبریز بر نفت امیدیه غلبه کرد.

در چارچوب هفته دوم رقابت‌های لیگ برتر والیبال زنان ایران، تیم مقاومت شهرداری تبریز در نخستین دیدار خانگی خود شنبه ۱۵ آذر در سالن توانا تبریز میزبان نفت امیدیه بود و در نهایت ۳ بر صفر به برتری رسید. در این مسابقه که با حضور هواداران تبریزی برگزار شد، شاگردان سرگل علیزاده توانستند در سه ست متوالی حریف خود را شکست دهند. دو ست نخست با نتیجه مشابه ۲۵ بر ۱۲ به سود تیم میزبان پایان یافت. در ست سوم نیز تلاش بازیکنان نفت امیدیه برای بازگشت به بازی نتیجه‌بخش نبود و مقاومت شهرداری با نتیجه ۲۵ بر ۲۰ پیروز میدان شد.

تیم مقاومت شهرداری تبریز با این برد، نخستین پیروزی خود در فصل جدید را ثبت کرد و در هفته آینده میهمان سایپا، صدرنشین گروه «الف»، در تهران خواهد بود.

دعای مادر

آبروی اهل دل از خاک پای مادر است هر چه دارند این جماعت از دعای مادر است آن بهشتی را که قرآن می کند توصیف آن صاحب قرآن بگفتا زیر پای مادر است آسمان زندگی شد روشن از نور پدر گلشن هستی مصفا از صفای مادر است قوت شیر از شیر جان می خوراند طفل را وین شگفت‌آید که خون دل غذای مادر است گرمی آغوش مهرش را ندارد آفتاب مهربان تر دیگر از مادر خدای مادر است از دم روح القدس عیسی پدید آمد اگر باز هم پرورده در ظل همای مادر است اوج گیرد قدر فرزند از دعای خیر او چون دم عیسی بن مریم در دعای مادر است قدر و جاهی را که در اسلام دارا شد اویس از کمال طاعت و خدمت برای مادر است امر او را داد رجحان بر ملاقات نبی چون رضای مصطفی هم در رضای مادر است بسکه محبوب است مادر داشتن بر هر کسی مصطفی را دخترش زهرا؛ به جای مادر است من که از مهر علی جان و دلیم دارد صفا این صفای باطن من از صفای مادر است طبع والايم که منت بر نمی دارد ز کس شرمگین از رحمت بی منتهای مادر است بهترین منظر به چشم و دل مرا سیمای اوست خوش ترین آواز در گوشم صدای مادر است با تضرع چهره بر پیش (موید) سود گفت آبروی اهل دل از خاک پای مادر است شاعر: «سید رضا موید»

آفتاب کعبه کجائی؟

چراغ قلب حرم! آفتاب کعبه کجائی؟ نگاه کعبه به در مانده تا به کعبه در آیی گهی کنار حجر گه به مستجار بگریم مگر به زمزم اشکم دو چشم خود بگشایی تو حجتی و تو طوافی، تو رکنی و تو مقامی تو مستجار، تو زمزم، تو مروه ای، تو صفایی قسم به خالق یکتا کم است جان دو عالم به روی نمای جمال ات اگر که رو بنمایی سلاح کفر گرفته سینه ی دین را بیا، تو یاور دینی بیا تو منجی مایی خوشا به حال حاجی ای که دور تو گردد که کعبه بیت خدا باشد و تو روی خدایی خوشا به حال دل محرمی که شد به تو محرم تو روح حج، تو روان حرم، تو قلب دعایی به مشعر و عرفات و به مکه یوسف زهرا تو مشعر و عرفاتی، تو مکه و تو منی ای خلاق اند کنار تو و تو بین خلائق که آفتاب جمال خدایی و همه جایی به هر کجا که روی چشم ماست فرش قدمت اگر چه دور حرم یا به دشت کرب و بلائی گرفته جا به صف عاشقان روی تو «میشم» مگر زلف تو این بینوا رسد به نوایی «غلامرضا سازگار»

مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی آذربایجان شرقی:

توجه به بانوان فرهیخته و هنرمند، ضرورتی فرهنگی و اجتماعی است

محسوب می شود.

وی افزود: بانوان فرهیخته و هنرمند این خطه، با قلم، اندیشه و هنر خود روایت‌گر اصالت زن مسلمان ایرانی و پاسدار ارزش‌های رفیع اخلاقی، فرهنگی و انسانی‌اند. نقش بانوان در ترویج فرهنگ، تقویت هویت ایرانی - اسلامی، و گسترش اخلاق و معنویت در جامعه، بی‌بدیل و الهام‌بخش است. پایان خاطرنشان کرد: در پاسداشت این جایگاه والا و به منظور تجلیل از مقام زن و مادر، آیین «زن؛ روشنای آفرینش» همزمان با میلاد فرخنده حضرت فاطمه زهرا(س) و بزرگداشت روز زن، به همت اداره‌کل فرهنگ و ارشاد اسلامی آذربایجان شرقی برگزار می‌شود.

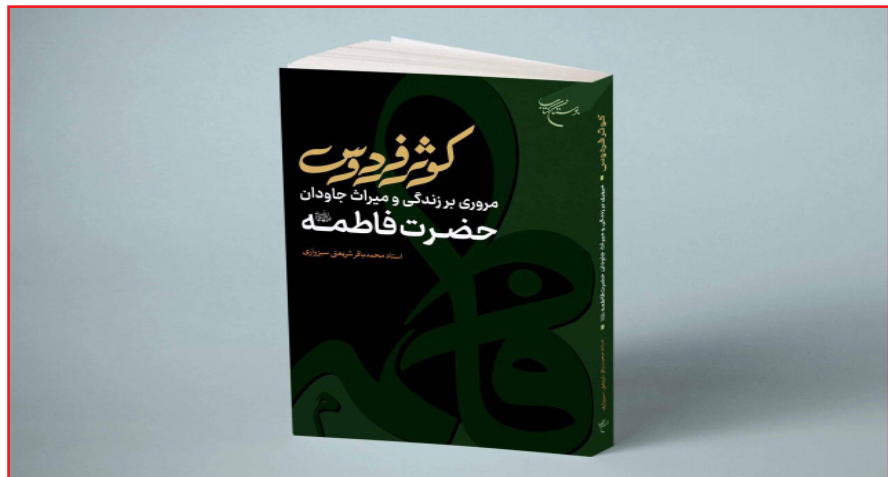
مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی آذربایجان شرقی با اشاره به حضور فعال بانوان در عرصه‌های فرهنگی، هنری و رسانه‌ای گفت: موفقیت‌های چشمگیر بانوان

در این حوزه‌ها، بیانگر ظرفیت عظیم آنان در پیشبرد اهداف فرهنگی و تحقق جامعه‌ای بالنده است. آنان با نگاهی لطیف و اندیشه‌ای عمیق، نقش‌آفرینان عرصه فرهنگ و هنرند و باید بیش از پیش زمینه‌های شکوفایی استعدادهایشان فراهم شود.

پایان تأکید کرد: توجه به بانوان فرهیخته و هنرمند، نه یک رویکرد نمادین، بلکه ضرورتی فرهنگی و اجتماعی است. آینده فرهنگ و هنر ایران اسلامی در گرو بهره‌گیری از خرد و ظرفیت والای این قشر ارزشمند است که همواره منشا امید، حرکت و خلق زیبایی بوده‌اند.

براساس این گزارش آیین «زن؛ روشنای آفرینش» روز پنجشنبه بیستم آذرماه جاری ساعت ۱۵ در مجتمع فرهنگی سینمایی ۲۲ بهمن تبریز برگزار می‌شود.

کتاب «کوثر فردوس» مروری بر زندگی و میراث جاودان حضرت فاطمه (س)

مهدی(عج) به عنوان حجت خدا روی زمین، آن را در اختیار دارد. روایات نقل شده، در این باره که لفظ «مندی» یا «عندنا» در آن‌ها آمده، بیانگر این نکته است که مصحف فاطمه(س)، مانند علامت و نشانه‌ای از امامت، تنها در اختیار آنان بوده و در مواردی نیز علیه کج‌اندیشان و منحرفان از مسیر امامت بدان احتجاج می‌کردند. امام باقر(ع) فرمودند: «حضرت فاطمه(س) شخصاً آن را به امیرالمؤمنین(ع) تحویل داد و پس از شهادت امام علی(ع) به امام حسن(ع) منتقل گشت و پس از او به امام حسین(ع) و همین‌طور دست‌به‌دست گشت تا آن‌که به صاحب الامر(عج) تحویل داده شد.»

* فضایل فاطمه(س) از زبان عایشه

– از عایشه سؤال شد که چه کسی نزد پیامبر(ص) از همه محبوب‌تر بود؟ گفت: فاطمه(س). پرسیده شد: از مردان؟ گفت: شوهر فاطمه(س) که همواره روزهدار و شب‌زنده‌دار بود.

– عایشه به حضرت فاطمه(س) گفت: «آیا چیزی را که از پیامبر(ص) شنیده‌ام، به تو بشارت دهم؟ پیامبر(ص) می‌فرمود که سروران زنان بهشت چهار تن می‌باشند: مریم دختر عمران، فاطمه دختر محمد(ص)، خدیجه دختر خویلد و آسیه دختر مزاحم، همسر فرعون.» از عایشه نقل شده است که گفت: «ما شب‌ها که دوخت‌ودوز داشتیم و روشنایی کافی نداشتیم، در پرتو نور چهره حضرت فاطمه(س) بود که شب‌ها نخ به سوزن می‌کشیدیم.»

این را شیعه نمی‌گوید تا تلقی به قبول نشود؛ عایشه که روی فاطمه به عنوان دختر خدیجه حساسیت دارد، می‌گوید. البته این گفته از نظر شیعه از عایشه نقل شده است، آن هم در منابع معتبر.

– عایشه گفت: «هرگز کسی را صادق‌تر از فاطمه(س) جز پدرش ندیدم.» از عایشه نقل شده است که رسول خدا(ص) فرمود: «فاطمه(س) پاره تن من است. هر کس او را از دست کند، پس به تحقیق مرا از دست کرده است.»

علاقه مندان برای تهیه این کتاب می توانند به نشانی اینترنتی مؤسسه بوستان کتاب به آدرس www.bustaneketab.ir مراجعه کنند.

برشی از اثر

* مصحف فاطمه اکنون کجاست؟

مصحف فاطمه(س) به عنوان میراث بارزش نزد اهل بیت(ع) دست به دست گشت و اکنون حضرت

حضرت زهرا (س) در کلام همسران پیغمبر، به نجوای پیامبر(ص) با فاطمه(س) از زبان عایشه اشاره شده و چند حدیث ارزنده از فاطمه زهرا (س) مطرح شده است.

همچنین در این فصل، مباحثی از جمله نزول جبرئیل بر حضرت زهرا(س)، صحیفه فاطمه(س)، مصحف فاطمه اکنون کجاست؟، اثبات امامت ائمه اطهار(ع)، سهم ذوی القربی، حضرت فاطمه (س) از دیدگاه خلفای صدر اسلام مورد بحث و بررسی قرار گرفته است.

نویسنده در فصل دوم که با عنوان «فاطمه از زبان همسران پیغمبر(ص)» تألیف شده، پس از بیان فضایل فاطمه از زبان عایشه، به مباحثی با عناوین بزرگ زنان اهل بهشت، شباهت‌های حضرت زهرا (س) به پدرشان رسول اکرم(ص)، صداقت فاطمه(س)، غضب و آزار فاطمه(س)، فاطمه(س) از منظر دانشمندان و بزرگان اهل سنت ابعد وجودی زهرا(س) در کلام محققان مطرح شده است.

«حضرت زهرا(س) در کلام دانشوران غیرمسلمان» و «حضرت زهرا(س) در کلام دانشمندان اسلامی» عنوان سومین و چهارمین فصل از این اثر است که در این فصل افرادی از جمله سلیمان کتانی اندیشور مسیحی، لویی ماسنیون محقق فرانسوی، استاد عباس محمود عقاد مصری، استاد عبدالزهرا، توفیق ابوعلم، حافظ ابونعیم اصفهانی، علامه ابن صباغ مالکی، علامه ابن شهر آشوب،

ساختار اثر

کتاب حاضر در پنج فصل به رشته تحریر درآمده است؛ در فصل اول با عنوان «فاطمه زهرا (س) کیست؟»، ضمن معرفی آن حضرت به تاریخ ولادت، القاب و کنیه‌ها، و اسرار پیش از ولادت اشاره شده و با اشاره به یاباغ سلام خدا بر خدیجه(س)، به اثبات عصمت فاطمه(س) پرداخته شده و مطلبی در خصوص ازدواج علی (ع) و فاطمه(س) به روایت دیگر اهل سنت آورده شده است.

در ادامه ضمن پاسخ به سؤال مبنی بر اینکه «آیا فاطمه با ازدواج با امام علی شرافت پیدا کرد؟»، به جایگاه

«غارنشینان»؛ داستان ۹۰ روز تلاش یک نوجوان برای زنده ماندن

دارد. این بازه زمانی ۹۰ روز است و محل زندگی و اینک در این مدت، غاری سرد و تاریک است که در آن ماجراهای عجیبی رخ می‌دهند... رمان پیش رو در ۱۰ فصل نوشته شده که به این ترتیب است: «وانیک و قاپلان»، «امید و ناامیدی»، «ثروتمندترین پسر جهان»، «چگونه انبار کوچک به وجود آمد»، «دود چه فایده ای دارد»، «سفر به سوی دنیای جدید»، «چاره جویی جدید»، «پاس امید»، «بهبودی و رنج» و «آخرین امید». رمان نوجوان «غارنشینان» یکی از عناوین مجموعه «کتاب‌های شکوفه» (دفتر کودک و نوجوان

صخره که شبیه چنگال بود، محکم بست. طناب آساده بود. وانیک از طناب آویزان شد و تاب خورد تا مطمئن شود محکم است. طناب نه تنها تحمل وزن او، بلکه تحمل وزن دو نفر دیگر، به سنگینی وانیک را هم داشت.

پس تصمیم گرفت بی درنگ سفر طولانی اش را شروع کند. باید تفنگ، فانوس و یکی دو تکه نان برمی داشت و با آویزان شدن از طناب به آن سوی رود می رفت. تفنگ را به دوش انداخت، تکه های نان را در جیبش چپاند و یک جعبه کبریت برداشت و فانوس را روشن کرد و به گردشش آویخت. دود باریکی که از فانوس بلند می شد ناراحتش می کرد، ولی راه دیگری برای بردن فانوس نبود. با دو دست باید از طناب آویزان می شد و می رفت جلو.

رمان «غارنشینان» نوشته سرو خانزادیان با ترجمه آندرانیک خچومیان در قطع رقعی، جلد شومیز، با ۱۷۶ صفحه مصور، شمارگان هزار نسخه توسط انتشارات امیرکبیر به چاپ پنجم رسیده است. ایرنا

طرح نو؛ گروه فرهنگ و ادب

رمان «غارنشینان» درباره نوجوانی است که با همراهی سنگش با نام قاپلان به سمت دره گایلابون می رود و در میانه راه همراه قاپلان به درون یک غار سقوط می کند، غار راهی برای خروج ندارد، بنابراین باید تا رسیدن بهار و پیدا شدن سر و کله چوپانان، خود را زنده نگه دارد. رمان «غارنشینان» درباره نوجوانی به نام وانیک کوختوتسی از روستای سُت در ارمنستان است که پدرش یک چوپان اشتراکی است و همراه دوستان دیگرش، زمستان را در دره ای به نام گایلابون سپری می‌کند و دیر به دیر به روستا می‌آید. یک روز شبانه که وانیک مانند شبانه های دیگر برای پدرش غذا و لباس می برد، با بدرقه مادر راهی می‌شود. او با همراهی سنگش قاپلان به سمت دره گایلابون می رود و در میانه راه همراه قاپلان به درون یک غار سقوط می‌کند.

غار راهی برای خروج ندارد و وانیک هم برای زنده ماندن، آذوقه کمی دارد. کسی هم نمی تواند پیدایش کند بنابراین باید تا رسیدن بهار و پیدا شدن سر و کله چوپانان، خود را زنده نگه

قسمتی از متن کتاب

قدم بعدی سخت نبود. باید سر دیگر طناب را به برآمدگی روی صخره کنار «انبار» می بست تا طناب آماده گذشتن از روی آب شود. وانیک پای دیوار صخره چند تکه سنگ روی هم گذاشت و از آن بالا رفت و سر دیگر طناب را به بخشی از

خبر

مدیر شبکه یک سیما:

آنتن شبکه باید

پایگاه مستضعفان و مردم باشد

طرح نو؛ گروه فرهنگ و هنر مدیر شبکه یک سیما در نشست با نمایندگان گروه‌های جهادی از استان‌های مختلف تأکید کرد: توسعه و ارتقای برنامه «به توان مردم» در دستور کار شبکه یک سیما است.

میشم مرادی بیناباج در این نشست که با هدف شنیدن نظرات جهادگران، بررسی نقاط قوت و کاستی‌ها و دریافت پیشنهادهاى نوآورانه برگزار شد، اظهار کرد: «این جلسه یکی از بازویش‌ترین جلساتی بود که در طول مدیریت خود داشته‌ام.»

وی با اشاره به پخش پیاپی بیش از ۱۵ ماهه برنامه «به توان مردم» افزود: «این برنامه قلب تپنده بازنمایی تلاش‌های جهادی و مردمی است و باید به یک جریان رسانه‌ای و الگویی ملی تبدیل شود.» مرادی خاطر نشان کرد: «آنتن شبکه یک باید پایگاه مستضعفان و مردم باشد و گروه‌های جهادی به عنوان هسته‌های فعال رسانه‌ای تصاویر و اقدامات خود را به شبکه منتقل کنند.»

نماینده‌گان گروه‌های جهادی در این نشست خواستار افزایش مدت زمان برنامه، تغییر ساعت پخش، بهبود دکور و قالب تولید، توجه بیشتر به روایت‌های واقعی و ملموس از جهادگران، برندسازی چهره‌های شاخص جهادی، حضور بیشتر دوربین‌ها در مناطق روستایی و استان‌ها، تقویت پوشش استانی و بین‌المللی، همکاری با تصویرسازان حرفه‌ای و ایجاد پرونده‌های موضوعی به‌ویژه در حوزه‌های خانواده، سلامت، جمعیت و مسائل بین‌المللی شدند.

مدیر شبکه یک با تقدیر از نگاه کارشناسی جهادگران، بر ادامه تعاملات و بهره‌گیری از ظرفیت‌های آنها تأکید کرد و گفت: «روایت صحیح و دقیق خدمات مردمی برای حفظ اعتماد مخاطبان حیاتی است و ما به همکاری مستمر با جهادگران نیازمندیم.»

مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی آذربایجان شرقی :

جشنواره تئاتر رضوی در مراغه برگزار می‌شود

اهمیت انتخاب مراغه به‌عنوان میزبان این جشنواره گفت: مراغه از شهرستان‌های پیشرو در حوزه فرهنگ و هنر در سطح کشور است و برخورداری از ظرفیت بالای هنری و مذهبی، این شهرستان را به گزینه‌ای شایسته برای برگزاری جشنواره‌ای با محوریت فرهنگ رضوی تبدیل کرده است.

طرح نو؛ گروه فرهنگ و هنر مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی آذربایجان شرقی در نشست شورای سیاستگذاری جشنواره تئاتر رضوی، از برگزاری ملی این جشنواره در شهر مراغه خبر داد و گفت: انتخاب مراغه به‌عنوان میزبان این رویداد مهم هنری بر پایه سیاست عدالت‌محوری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و با توجه به پیشتازی این شهرستان در حوزه فرهنگ و هنر صورت گرفته است.

نعمت‌اله پایان با اعلام این خبر اظهار کرد: جشنواره تئاتر رضوی از جمله جشنواره‌های برند و با سابقه کشور در عرصه هنرهای نمایشی است که هر ساله به همت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و با همکاری بنیاد امام رضا (ع) در رشته‌های مختلف فرهنگی و هنری برگزار می‌شود.

وی افزود: امسال استان آذربایجان شرقی افتخار میزبانی بخش تئاتر جشنواره رضوی را بر عهده دارد و بر اساس سیاست‌های کلان وزارتخانه مبنی بر توزیع متوازن فرصت‌ها و امکانات فرهنگی، تصمیم گرفته شد این رویداد مهم ملی در شهرستان مراغه برگزار شود.

مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان با اشاره به

مدیر شبکه جام جم:

پای مجریان هوش ساخته شده به شبکه جام جم باز شد

ساخت سنتی هوش مصنوعی را با فرآیند بسیار حرفه‌ای هوش مصنوعی جایگزین کرده‌ایم، افزود: درباره مجریان رئال هم این اتفاق خواهد افتاد و موضوعی نیست که بتوان جلوی آن ایستاد. ما به‌زودی

طرح نو؛ گروه فرهنگ و هنر مدیر شبکه جام‌جم خبر داد که به‌زودی خبر جام‌جم رونمایی خواهد شد، که برنامه‌ای در فرم خبر است و مجریان آن از هوش ساخته هستند.

سیاوش عقدايي، مدير شبکه جام‌جم و مجری تلویزیون درباره بکارگیری از هوش مصنوعی و مجریان هوش ساخته در این شبکه اینترنتی گفت: در حال حاضر، ما دو سطح از هوش مصنوعی را در شبکه جام‌جم بکار می‌بریم. یک سطح مربوط به فناوری سکوست، که شامل چت‌بات‌های هوش مصنوعی، سامانه‌های چنیش محتوا بر اساس سلاقی مخاطب و ماژول‌های ترجمه همزمان است. اما در سطح تولید محتوا در شبکه جام‌جم و به دنبال آن مرکز سیمرغ برنامه‌های جدی‌ای وجود دارد. ما اکنون اثری به‌نام «شکر شکن» داریم، که بخش قابل توجهی از این انیمیشن‌ها با هوش مصنوعی تولید می‌شوند.

عقدايي با بیان اینکه ما در شبکه جام‌جم فرآیند

مفقودی روزنامه طرح نو

برگ سبز خودروی سواری پژو پارس مدل : ۱۳۸۸ رنگ : نقره ای نوع سوخت: بنزین شماره موتور: ۲۰۸۳۲۰۸۸۲۰۱۲۴ شماره شاسی: NAAN۰۱CA۵AE۶۶۸۰۷ و شماره پلاک:ایران ۲۵- ۷۸۳ ن ۴۷ به نام آقای احد زرجو با شماره ملی ۱۷۲۸۱۶۸۳۰۹ مفقود گردیده و از درجه اعتبار ساقط می باشد.

شناسه آگهی: ۲۰۶۶۴۵۷ روزنامه طرح نو

سراب و به کلاس ۳۶۴۹/۱۴۰۳- آقای احد فرشی فرزند محمد تأیید مالکیت شده و محدود حدود آن تاکنون بعمل نیامده است لذا به استناد تبصره ماده ۱۳ قانون و ماده ۱۳ آیین نامه قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی اراضی و ساختمانهای فاقد سند رسمی تحدید پلاک ۱۱۰۷ فرعی از ۱۶۵ اصلی فوق در روز سه شنبه ۱۴۰۴/۱۰/۲۳ ساعت ۹ صبح شروع و به عمل خواهد آمد. لذا بدینوسیله به مالکین مجاور اخطار می‌شود که در موعد مقرر در محل وقوع ملک حاضر تا طبق مقررات نسبت به تحدید حدود پلاک فوق اقدام شود و مدت اعتراض به این آگهی برابر ماده ۲۰ قانون ثبت تا سی روز از تاریخ تنظیم صورت مجلس تحدید حدود می‌باشد و نیز برابر ماده ۸۶ آیین نامه قانون ثبت معترض باید

تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۰۹/۱۸

رئیس اداره ثبت اسناد و املاک سراب امین عظیمی

شماره : ۱۰۴/۹/۵۵۳ تاریخ : ۱۴۰۴/۰۹/۱۵

آگهی تحدید حدود اختصاصی بخش ۴۹ تبریز واقع در قریه داراب سراب

برابر نامه شماره ۱۰۴/۹/۵۵۳ - ۱۴۰۴/۰۹/۱۵ نظر بر اینکه ششدانگ ۱ قطعه زمین مزروعی به شماره پلاک ۱۱۰۷ - فرعی از ۱۶۵ اصلی واقع در قریه داراب حومه ثبتی سراب بخش ۴۹ تبریز به استناد رای شماره ۱۴۰۳۰۳۰۴۰۸۰۲۴۸۸۵ - هیات قانون تعیین تکلیف مستقر در ثبت

روزنامه طرح نو

شماره نامه: ۱۴۰۳۸۵۶۰۴۰۰۷۰۱۲۲۳۷ تاریخ ارسال نامه: ۱۴۰۴/۰۹/۱۱

(آگهی تحدید حدود اختصاصی)

نظر به اینکه تحدید حدود ششدانگ یک قطعه زمین مزروعی به پلاک ۱۴۹ فرعی از ۲۹ - اصلی واقع درمیان، قریه زرنگ بخش ۴۴ تبریز مورد تقاضای رضا حنیفهء بعمل نیامده فلذا طبق تبصره ۵ ماده ۲ قانون اصلاح و حذف موادی از قانون ثبت اسناد و املاک مصوب سالهای ۶۵۰۷۰ مجلس شورای اسلامی تحدید حدود پلاک مرقوم روز سه‌شنبه مورخه ۱۴۰۴/۱۰/۰۹ رأس ساعت ۱۰ صبح در محل وقوع ملک بعمل خواهد آمد. بدینوسیله به مالکین و مجاورین اخطار می‌شود در موعد مقرر در محل محل

تاریخ انتشار آگهی: ۱۴۰۴/۰۹/۱۸

روز انتشار آگهی: سه شنبه

حسن ترکیانی مدیر واحد ثبتی حوزه ثبت ملک میانه

شناسه آگهی: ۲۰۶۶۷۹۴ روزنامه طرح نو

شماره نامه: ۱۴۰۳۸۵۶۰۴۰۰۷۰۱۲۲۳۷ تاریخ ارسال نامه: ۱۴۰۴/۰۹/۱۱

(آگهی تحدید حدود اختصاصی)

نظر به اینکه تحدید حدود ششدانگ یک قطعه زمین مزروعی به پلاک ۱۴۸ فرعی از ۲۹ - اصلی واقع درمیان، قریه زرنگ بخش ۴۴ تبریز مورد تقاضای رضا حنیفهء بعمل نیامده فلذا طبق تبصره ۵ ماده ۲ قانون اصلاح و حذف موادی از قانون ثبت اسناد و املاک مصوب سالهای ۶۵۰۷۰ مجلس شورای اسلامی تحدید حدود پلاک مرقوم روز سه‌شنبه مورخه ۱۴۰۴/۱۰/۰۹ رأس ساعت ۱۰ صبح در محل وقوع ملک بعمل خواهد آمد. بدینوسیله به مالکین و مجاورین اخطار می‌شود در موعد مقرر در

تاریخ انتشار آگهی: ۱۴۰۴/۰۹/۱۸

روز انتشار آگهی: سه‌شنبه

حسن ترکیانی مدیر واحد ثبتی حوزه ثبت ملک میانه

شناسه آگهی: ۲۰۵۸۶۰۹ روزنامه طرح نو

تاریخ: ۱۴۰۴/۰۹/۴ شماره: ۱۰۴/۴/۷۰۳۶

آگهی تحدید حدود اختصاصی از بخش ۲۰ - تبریز

نظر بر اینکه ششدانگ یکباب ساختمان مفروزه از پلاک ۱۲۴ - اصلی و به شماره ۲۸۹۵ فرعی واقع در حاجیلار بخش ۲۰ - تبریز به نام علیمحمد فاتح قریه فرزند یداله تأیید مالکیت شده و تحدید حدود آن تاکنون به عمل نیامده است لذا به استناد تبصره ماده ۳ قانون و ماده ۱۳ آیین نامه قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی اراضی و ساختمانهای فاقد سند رسمی تحدید حدود پلاک فوق در روز چهارشنبه مورخه ۱۴۰۴/۱۱/۰۱ ساعت ۱۰ صبح شروع و به عمل خواهد آمد. لذا بدینوسیله به مالکین مجاور اخطار می‌شود که در موعد مقرر در محل وقوع ملک حاضر تا طبق مقررات نسبت به تحدید

تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۰۹/۱۸

ابراهیم نوری رئیس اداره ثبت اسناد و املاک اهر

شناسه آگهی: ۲۰۴۲۴۱۰ روزنامه طرح نو

شماره : ۱۴۰۴۰۳۰۴۰۱۳۰۲۲۲۸۶ تاریخ : ۱۴۰۴/۰۸/۱۳

هیات موضوع قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی اراضی و ساختمانهای فاقد سند رسمی (نوبت دوم)

آگهی موضوع ماده ۳ قانون و ماده ۱۳ آیین نامه قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی و اراضی و ساختمانهای فاقد سند رسمی برابر رای شماره ۱۴۰۴۰۳۰۴۰۱۳۰۱۹۸۸۹ و ۱۴۰۴۰۳۰۴۰۱۳۰۱۹۸۸۲ و ۱۴۰۴۰۳۰۴۰۱۳۰۲۲۲۸۶ هیات اول/ دوم موضوع قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی اراضی و ساختمانهای فاقد سند رسمی مستقر در واحد ثبتی حوزه ثبت ملک ششستر تصرفات مالکانه بلا معارض متقاضی خانم/ آقای سید جعفر حسینی اصل فرزند سید رضا بشماره شناسنامه ۵۶۱ صادره از شرفخانه در ششدانگ یک باب خانه به مساحت ۲۹۶.۱۵ متر مربع مفروز و مجزا شده از پلاک ۱۸۰ فرعی از سنگ ۴۳- اصلی واقع در قانچی از بخش ۱۶ شهرستان تبریز واقع در آذربایجان شرقی بخش حوزه ثبت ملک ششستر و ششدانگ یک قطعه زمین مزروعی

تاریخ انتشار نوبت اول: ۱۴۰۴/۰۹/۰۲

تاریخ انتشار نوبت دوم: ۱۴۰۴/۰۹/۱۸

صمد خاکپور اقدام رئیس ثبت اسناد و املاک ششستر

ضعف مدیریت مصرف و افزایش قاچاق؛

بیماری پنهان اقتصاد ایران

طرح نو؛ شیوا صفری

پدیده قاچاق در ایران دیگر موضوعی صرفاً اقتصادی نیست؛ این معضل چندوجهی، ریشه در رفتار مصرفی، سیاست‌های تولیدی و باورهای فرهنگی جامعه دارد. در حالی‌که برخورد‌های امنیتی و انتظامی با قاچاق هر روز شدت می‌گیرد، بازار هنوز مملو از کالاهای بی‌مجوز است و مصرف‌کنندگان، آگاهانه یا ناآگاهانه، در زنجیره این چرخه ناسالم مشارکت دارند.

وقتی تقاضای ناسالم، چرخه قاچاق را تغذیه می‌کند

تجربه نشان داده است که مبارزه با قاچاق صرفاً با برخورد فیزیکی و قانونی به نتیجه نمی‌رسد. و تا زمانی‌که مصرف‌کننده ایرانی، کالای خارجی را بر کالای داخلی ترجیح دهد، انگیزه قاچاقچی برای ادامه فعالیت زنده خواهد ماند. به بیان ساده‌تر، وقتی مشتری در بازار به‌دنبال برند خارجی است، قاچاقچی پیام روشنی دریافت می‌کند: بازار آماده است، راهش را پیدا کن. از همین منظر، مقابله با قاچاق بدون اصلاح رفتار مصرف و بازنگری در کیفیت و جذابیت تولیدات داخلی، به نتیجه‌ای پایدار نخواهد رسید. رفتار مصرف‌کننده نیز بر پایه انتخاب کالایی است که بیشترین مطلوبیت را برای او فراهم کند. دو عامل اصلی در این تصمیم‌گیری نقش حیاتی دارند: قیمت و کیفیت. در سال‌های اخیر، بی‌توجهی بخشی از تولیدکنندگان داخلی به نیازهای واقعی مردم، استفاده از مواد اولیه بی‌کیفیت، بسته‌بندی‌های قدیمی و قیمت‌های بالا، موجب از بین رفتن اعتماد عمومی به کالاهای ایرانی شده است.

اما فراتر از اقتصاد، دلیل عمیق‌تری نیز وجود دارد: مسئله فرهنگی؛ در جامعه ما نوعی «تمایل نمادین» به مصرف کالای خارجی شکل گرفته است؛ رفتاری که بیشتر از عقلانیت اقتصادی، ریشه در تلقی ذهنی از «برتری فرهنگی» دارد. بسیاری از مردم ذهنی، ناخودآگاه، کیفیت خارجی را مترادف با اعتبار و پرستیژی می‌دانند.

گفت و گو

طرح نو؛ زهرا ژرفی مهر

در سال‌هایی که سیاست‌گذاری علم و فناوری در ایران با بحث‌هایی چون نبود پیوند دانشگاه و صنعت، مهاجرت نیروی انسانی متخصص و نوسان‌های سرمایه‌گذاری مواجه بوده، روایت‌های میدانی و دیدگاه‌های صاحب‌نظران اهمیت بیشتری پیدا کرده است.

سودابه داوران، عضو هیات علمی گروه شیمی – دارویی دانشکده داروسازی تبریز، از جمله چهره‌هایی است که تجربه فعالیت هم‌زمان در پژوهش، توسعه فناوری و اکوسیستم نوآوری را دارد؛ تجربه‌ای که سخنان او را برای تحلیل وضعیت آینده فناوری کشور ارزشمند می‌کند.

از نگاه داوران، ایران امروز در نقطه‌ای ایستاده که «پتانسیل علمی» و «نیروی انسانی خلاق» در بهترین وضعیت چند دهه اخیر قرار دارد، اما «اکوسیستم تبدیل دانش به محصول» همچنان با شکاف‌های ساختاری مواجه است. او بر این باور است که مسیر توسعه فناوری کشور نه از طریق افزایش تعداد مقاله و آزمایشگاه، بلکه با شکل‌گیری یک «پیوند پایدار میان پژوهش، صنعت و سرمایه» امکان‌پذیر است؛ پیوندی که می‌تواند ظرفیت‌های بالقول علمی را به دستاوردهای تجاری و اجتماعی تبدیل کند.

در عین حال، داوران آینده فناوری ایران را امیدوارکننده می‌بیند؛ نقطه قوتی که آن را «نسل خلاق و سرشار از ایده» می‌نامد. از نظر او، مهم‌ترین تحولات فناورانه نه در سطح تکنولوژی‌های پیچیده و قابل رؤیت، بلکه در پشت صحنه زندگی مردم رخ داده است؛ جایی که فناوری باعث «نامرئی شدن پیچیدگی‌ها» و ساده‌تر شدن زندگی روزمره شده است.

چشم‌اندازی که داوران برای پنج سال آینده ترسیم می‌کند، بر محور «ترکیب هوش مصنوعی با علوم زیستی، پزشکی و مواد پیشرفته» است؛ حوزه‌ای که ایران هم‌اکنون در آن مزیت بالقوه دارد و می‌تواند با توسعه کسب‌وکارهای

اما چرا تولیدکنندگان داخلی از مصرف‌کننده عقب مانده‌اند؟ یکی از خلأهای بزرگ در صنعت ایران، عدم شناخت از بازار هدف و مشتری است. بسیاری از تولیدکنندگان نه جنس و سن خریدار را به‌درستی می‌شناسند، نه ذائقه و نیاز او را بررسی می‌کنند. در حالی‌که در جهان امروز، بازاریابی علمی دقیقاً بر همین شناخت استوار است، هنوز بخش بزرگی از صنایع کشور با روش‌های سنتی و بدون تحقیق بازار فعالیت می‌کنند. در مقابل، برندهای خارجی با شناخت تمایلات مشتری ایرانی، حتی بسته‌بندی و طراحی خود را بر اساس سلیقه محلی تنظیم می‌کنند و طبیعی است که موفق‌تر عمل کنند.

صنایع ایران سال‌هاست از فقدان نوآوری بازاریابی و فناوری تولید مدرن رنج می‌برند. در حالی که دنیا با شتاب به سمت دیجیتالی شدن و تنوع محصول پیش می‌رود، بخشی از صنایع ما همچنان با تجهیزات قدیمی، استانداردهای پایین و رویکردهای غیررقابتی تولید می‌کنند. و نتیجه روشن است؛ مصرف‌کننده وقتی بتواند کالای خارجی را با ظاهر زیباتر، کیفیت بهتر و قیمت مشابه بیابد، طبعاً آن را انتخاب خواهد کرد.

نقش دولت از شعار حمایت تا اقدام واقعی

سیاست‌های دولتی در مبارزه با قاچاق اگر تنها محدود به مرزبانی یا طرح‌های مقطعی باشد، راه به جایی نخواهد برد. دولت باید بخشی از توان خود را به افزایش کیفیت و رقابت‌پذیری تولید داخلی اختصاص دهد. حمایت واقعی از تولید، یعنی سرمایه‌گذاری در آموزش و فناوری، اصلاح نظام تعرفه‌ها، و ایجاد بسترهای فروش و تبلیغ گسترده برای کالاهای ایرانی در برابر رقبای خارجی. از سوی دیگر، لازم است مردم بدانند که قاچاق تنها محدود به مواد مخدر یا اسلحه نیست؛ هر کالای بدون مسیر قانونی، از لباس و لوازم آرایش تا لوازم خانگی، بخشی از چرخه قاچاق است. فرهنگ‌سازی در این زمینه یکی از مؤثرترین ابزارها برای شکستن زنجیره تقاضای غیرقانونی است.

اعتمادسازی، شاه‌کلید مهار قاچاق

اقتصاد ایران بیش از هر زمان دیگری به تغییر الگوی مصرف و احیای اعتماد به تولید ملی نیاز دارد. اگر مصرف‌کننده اطمینان یابد که کالای ایرانی می‌تواند با استانداردهای جهانی رقابت کند، دیگر دلیلی برای انتخاب کالای قاچاق نخواهد داشت. مبارزه با قاچاق، نه فقط پروژه‌ای امنیتی، بلکه طرحی فرهنگی–اقتصادی است که باید از خانه‌های مردم آغاز شود: از هر خانواده‌ای که تصمیم می‌گیرد «ایرانی بخرد».

طرح نو؛ شیوا آذر نشان

بخش دوم و پایانی...

ظرفیت‌ها و موانع داخلی در مسیر انرژی سبز

در ادامه تحلیل پیشین درباره بازیگران قفقاز و پویایی‌های کریدور انرژی سبز، این بخش به بررسی چالش‌ها و ظرفیت‌های داخلی ایران در حوزه انرژی تجدیدپذیر می‌پردازد. ضعف‌های ساختاری، ناهماهنگی سیاست‌ها، کمبود زیرساخت‌های مرزی و فاصله میان الزامات امنیت انرژی و واقعیت اجرایی کشور، مجموعه‌ای از موانع اصلی توسعه انرژی پاک را ایجاد کرده‌اند. شناخت دقیق این موانع، پیش‌شرط تدوین یک راهبرد جامع برای آینده انرژی سبز ایران است و این بخش، مبنای ارائه راهکارهای عملیاتی در بخش پایانی خواهد بود.

چالش‌های داخلی ایران در حوزه انرژی تجدیدپذیر

ایران در مسیر توسعه انرژی تجدیدپذیر با مجموعه‌ای از چالش‌های داخلی مواجه است. ضعف‌های ساختاری، ناهماهنگی سیاست‌ها، کمبود زیرساخت‌های مرزی و فاصله میان الزامات امنیت انرژی و واقعیت اجرایی کشور، از اصلی‌ترین موانع پیشرفت هستند. شناخت دقیق این موانع پیش‌شرط تدوین یک راهبرد جامع برای توسعه انرژی پاک است و مبنای ارائه سیاست‌های عملیاتی در بخش پایانی این تحلیل خواهد بود.

ظرفیت اقلیمی و سوددهی انرژی خورشیدی

تحقیقات اخیر نشان می‌دهد که بهره‌گیری بهینه از انرژی خورشیدی نیازمند رویکردی اقلیمی‌محور است؛ به طوری که هر اقلیم توان تولید مشابهی از پنل‌های فتوولتاییک ندارد. داده‌های تابشی و عملکرد نیروگاه‌های ۵ مگاواتی در ۵۰ شهر ایران نشان می‌دهد؛ مناطق مرکزی و جنوبی ایران، به دلیل بالاترین تابش و ضریب ظرفیت، نقش کلیدی در جریان کسری تولید شبکه برق دارند و مناطق شمالی با رطوبت بالاتر و شرایط جوی نامناسب، بازدهی پایین‌تری ارائه می‌دهند. استفاده از فناوری‌های افزایش بازدهی مانند ردیاب‌های تک‌محور شرق–غرب می‌تواند تولید سالانه را تا حدود

کریدور انرژی سبز قفقاز:

فرصت‌ها و چالش‌های ایران در مسیر انرژی پاک

۲۰درصد افزایش دهد و الگوی تولید را با ساعات اوج مصرف هماهنگ کند. با این حال، هزینه‌های بالای نصب و نگهداشت این سیستم‌ها بدون حمایت‌های اقتصادی، مزیت مالی محسوسی ایجاد نمی‌کند. بنابراین، ترکیب مکان‌یابی اقلیمی دقیق با بهره‌گیری هوشمند از فناوری‌های افزایش بازدهی، از جمله توسعه تولید داخلی ردیاب‌ها، می‌تواند راهبردی مؤثر برای کاهش ناترازی انرژی و بهبود مدیریت تولید در شبکه برق کشور باشد.

(Tafazoli et al., ۲۰۲۳)

سیاست‌گذاران باید برنامه‌ریزی سرمایه‌گذاری و حمایت‌های اقتصادی خود را بر اساس ظرفیت اقلیمی هر منطقه و بازده اقتصادی فناوری‌ها طراحی کنند، زیرا صرفاً نصب پنل‌ها در تمامی اقلیم‌ها بدون توجه به شرایط جوی، بازدهی مورد انتظار را تضمین نمی‌کند.

تحلیل زیرساختی انرژی

بخش قابل توجهی از تأسیسات تولید برق و زیرساخت انرژی ایران فرسوده و دارای راندمان پایین است. گزارش‌های اخیر نشان می‌دهد که بسیاری از نیروگاه‌ها بازدهی پایینی دارند و سیستم‌های قدیمی باعث هدررفت قابل توجه انرژی در خطوط انتقال و توزیع می‌شوند.

نتیجتاً، ایران با وجود منابع غنی، بارها با خاموشی و ناترازی انرژی مواجه شده است، به ویژه در زمان پیک مصرف. این ضعف زیرساختی نشان می‌دهد که حتی با رشد ظرفیت تولید از طریق انرژی‌های تجدیدپذیر، بدون شبکه انتقال و توزیع مناسب، امکان تبدیل ایران به هاب صادراتی یا قطب انرژی منطقه‌ای آسیب‌پذیر خواهد بود.

افزایش دما و تغییرات اقلیمی نیز فشار بیشتری بر تجهیزات نیروگاهی و خطوط انتقال وارد کرده است. دمای بالا باعث کاهش راندمان توربین‌ها و ژنراتورها، افزایش خطر خرابی تجهیزات و نیاز به تعمیرات مکرر می‌شود که امنیت و پایداری شبکه انرژی را تهدید می‌کند.

ناترازی انرژی و پیامدهای ژئوپلیتیک

ایران در سال‌های اخیر به طور مکرر با بحران ناترازی انرژی مواجه بوده است؛ هم در فصول سرد (گاز) و هم گرم (برق). این موضوع ظرفیت کشور را برای ایفای نقش فعال در کریدورهای انرژی به‌شدت تضعیف می‌کند.

وابستگی شدید به سوخت‌های فسیلی، به ویژه در تولید برق، تأمین انرژی را حساس و آسیب‌پذیر می‌کند. اگر ایران بخواهد وارد بازار صادرات برق و انرژی سبز شود، نیازمند شبکه‌ای مدرن، خطوط فشارقوی مقاوم و اعطاف‌پذیر است تا انرژی تولیدشده در مناطق خورشیدی و بادی را به بازارهای صادراتی منتقل کند. توسعه شبکه‌های فوق فشار قوی مانند ۷۶۵ کیلو وات می‌تواند نقطه عطفی در امنیت انرژی و امکان تهاتر میان نفت، گاز و برق و اتصال به کریدورهای بین‌المللی انرژی باشد. با این حال، بدون تضمین امنیت سرمایه‌گذاری، تأمین قطعات و هماهنگی سیاسی، این

سه‌شنبه ۱۸ آذر ماه ۱۴۰۴ – سال نوزدهم – شماره ۳۴۵۹

طرح نو؛ زهرا ژرفی مهر

کریدور انرژی سبز قفقاز:

فرصت‌ها و چالش‌های ایران در مسیر انرژی پاک

پروژه‌ها نمی‌توانند امنیت انرژی و قابلیت صادرات پایدار را تأمین کنند.

تحلیل سیاسی و دیپلماسی انرژی

نبود برنامه مدون ملی و هماهنگی میان وزارت نیرو، سازمان انرژی‌های تجدیدپذیر، استانداری‌ها و صنایع محلی باعث پراکندگی بهره‌برداری از ظرفیت‌های استانی شده و توان ایران برای تبدیل شدن به هاب انرژی سبز قابل اعتماد را کاهش داده است.

توسعه همکاری با کشورهای همسایه مانند ارمنستان و گرجستان نیازمند برنامه‌ریزی دقیق و ایجاد اعتماد در زمینه صادرات انرژی سبز است. سیاست‌های داخلی و خارجی باید بر ثبات عرضه، تضمین کیفیت و هماهنگی میان نهادها تمرکز کنند.

راهکارهای کوتاه‌مدت:

– تدوین برنامه ملی برای تخصیص فناوری بر اساس ظرفیت استانی (باد، خورشید، زمین‌گرمایی).
– ایجاد چارچوب قانونی و مشوق‌های سرمایه‌گذاری برای بخش خصوصی و سرمایه‌گذاران خارجی.
– هماهنگی میان وزارتخانه‌ها و استانداری‌ها برای افزایش پایداری و قابلیت صادرات انرژی به همسایگان شمال غربی ایران.

راهکارهای بلندمدت:

– تدوین برنامه ملی انرژی تجدیدپذیر با اتکا به تنوع اقلیمی کشور، هدفمند کردن فناوری‌ها بر اساس مزیت طبیعی هر منطقه و ایجاد شهرک‌های انرژی در مناطق مرزی و محروم.
– ایجاد شهرک‌های انرژی با مدل توسعه امنیتی مشابه چین و هند، بدون برجسب نظامی ولی با حفاظت زیرساختی، برای ایجاد اشتغال محلی و تثبیت جمعیت.
– مدیریت تقاضا و اصلاح الگوی مصرف با تمرکز بر بخش خانگی، استانداردهای کارای انرژی، نوسازی تجهیزات خانگی و توسعه ساختمان‌های انرژی‌صرف با مشوق‌های مالی.

– توسعه کریدور انرژی پاک ایران|ارمنستان با بهبود شرایط زیرساختی برای صادرات برق تجدیدپذیر از طریق زیرساخت‌های HVDC و توافق‌های تضمین خرید برق.

– جذب سرمایه‌گذاری خارجی در مزارع خورشیدی شرق کشور با ارائه مشوق‌های مالیاتی، تضمین بازگشت سرمایه و ایجاد نواحی ویژه اقتصادی انرژی پاک.

– گسترش همکاری‌های فرامرزی با کشورهای عضو اتحادیه اقتصادی اوراسیا، به ویژه قزاقستان، شامل توسعه نیروگاه‌های خورشیدی و بادی مرزی، شبکه تبادل انرژی هوشمند و بهره‌مندی از امکانات مالی و بیمه‌ای منطقه‌ای.

این اقدامات علاوه بر افزایش بهره‌وری و کاهش ریسک پروژه‌ها، ظرفیت ایران برای تبدیل شدن به هاب انرژی سبز و شریک قابل اعتماد همسایگان شمال‌غربی را تقویت می‌کند. شایان ذکر هست که موفقیت این طرح ها همگی وابسته به زیرساخت، توافقات حقوقی و اقتصادی، و سرمایه‌گذاری هدفمند است.

در گفتگوی طرح نو با عضو هیئت علمی دانشگاه تبریز مطرح شد؛

نسل خلاق ایرانی آماده جهش جهانی

نیز در پاسخ به این سوال می‌گوید: «درک این حقیقت که دانش زمانی قدرت می‌شود که مشکلی را حل کند. همین نگاه مرا از پژوهش پایه به سمت توسعه نانوبیومتریال‌ها برای درمان و ترمیم بافت هدایت کرد»

وی خطاب به دانشجویان تازه‌کار و در پاسخ به این پرسش که چه توصیه‌ای دارید؟ می‌افزاید: «کنجکاوی خلاقانه را حفظ کنید و از شکست ترسید. هر ایده بزرگ با یک سوال کوچک و جسارت در تجربه آغاز شده است.»

داوران درباره نقش فناوری در آینده توسعه کشور توضیح می‌دهد: «فناوری موتور محرک اقتصاد دانش‌بنیان است و مسیر توسعه پایدار ایران از دل نوآوری، سلامت دیجیتال، انرژی پاک و زیست‌فناوری خواهد گذشت.» در پایان و درباره مهم‌ترین درس او از شکست‌های فناورانه، در پاسخ به سؤال مربوطه می‌گوید: «اینکه شکست نه پایان کار، بلکه جزئی طبیعی و اجتناب‌ناپذیر از فرایند نوآوری است. هر شکست، مجموعه‌ای از داده‌ها و تجربه‌های واقعی در اختیار ما می‌گذارد که مسیر را روشن‌تر می‌کند و امکان می‌دهد نسخه دقیق‌تر، ایمن‌تر و کارآمدتری از فناوری ساخته شود.»

و سرانجام در پاسخ به پرسش پایانی که فناوری برای شما چیست؟ داوران می‌افزاید: «فناوری برای من ترکیبی از هر سه است: ابزاری برای حل مسائل، سبکی از تفکر برای خلق راه‌حل‌های نو، و مسئولیتی برای بهبود سلامت و کیفیت زندگی جامعه می باشد»

حمایت از مالکیت فکری و اتصال تیم‌های پژوهشی به شبکه سرمایه‌گذاران و صنایع می‌توانند سکوی عبور از اثبات مفهوم به محصول باشند.»

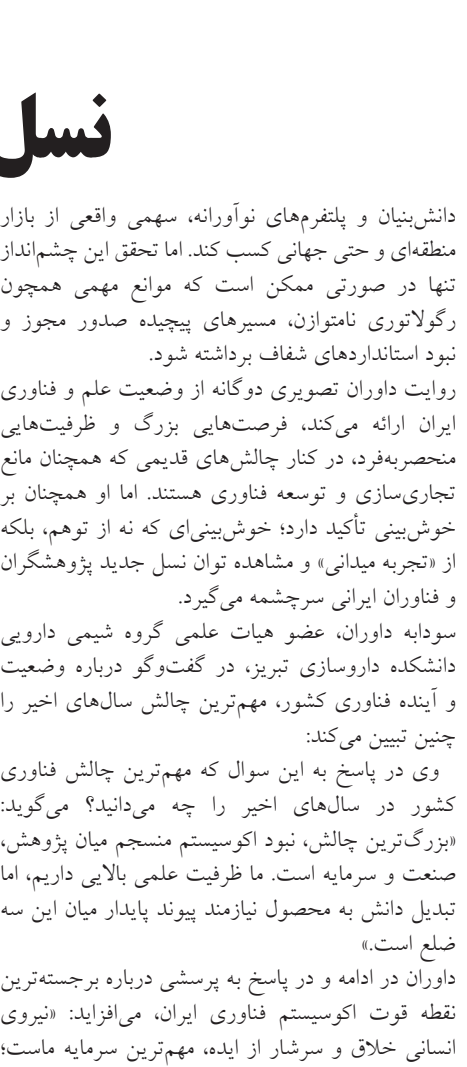
در پاسخ به این پرسش که کدام حوزه فناورانه بیشترین ظرفیت جهانی شدن را دارد؟ داوران می‌گوید: «زیست‌فناوری و مواد پیشرفته، به‌ویژه در حوزه سلامت و پزشکی، به‌دلیل نیاز جهانی و قابلیت توسعه سریع دارند. ترکیب این حوزه‌ها با AI نیز مسیر جهانی شدن را هموار می‌کند.»

وی درباره مهم‌ترین مانع تجاری‌سازی در ایران و در پاسخ به پرسش «بازار، سرمایه، رگولاتوری یا تیم؟ تأکید می‌کند: «هر سه مؤثرند، اما رگولاتوری نامتوازن بیشترین تأثیر را دارد. وقتی مسیر تایید، استانداردسازی و صدور مجوز شفاف نباشد، سرمایه و تیم نیز وارد عمل نمی‌شوند.»

داوران درباره تعادل میان سرعت نوآوری و مسئولیت‌پذیری اجتماعی نیز می‌افزاید: «این تعادل با پایبندی به اخلاق پژوهش، ارزیابی ریسک و انجام تست‌های دقیق قبل از عرضه امکان‌پذیر است. نوآوری زمانی ارزشمند است که به سلامت و اعتماد جامعه آسیب نزنند.»

وی در پاسخ به پرسشی درباره الگوی مناسب سنجش اثربخشی پروژه‌های فناورانه می‌گوید: «ترکیبی از TRL، شاخص‌های اقتصادی مثل درآمد، جذب سرمایه و صادرات، و شاخص‌های اجتماعی مانند بهبود کیفیت زندگی، سلامت و پایداری محیط‌زیست.»

داوران درباره نخستین جرقه ورود خود به مسیر فناوری

معاون سوادآموزی آذربایجان غربی: ۲۳۰۰ سوادآموز در استان تحت پوشش قرار می‌گیرند

طرح نو؛ گروه خبر
معاون نهضت سوادآموزی اداره کل آموزش و پرورش آذربایجان غربی از فعالیت ۳۶۱ کلاس سوادآموزی در سه دوره سوادآموزی، انتقال و تحکیم، در سال جاری خبر داد و گفت: این تعداد کلاس، حدود ۲۳۰۰ نفر از افراد بازمانده از تحصیل و کم‌سواد را تحت پوشش قرار می‌دهد.

مرتمی محمدپور در جلسه بررسی وضعیت سوادآموزان با اشاره به اینکه برنامه‌های سوادآموزی در استان با رویکرد «مدرسه‌محوری» دنبال می‌شود، اظهار کرد: در این الگو، مدیران مدارس و پایگاه‌های سوادآموزی به‌عنوان محور اجرایی طرح، نقش کلیدی در شناسایی، جذب و هدایت سوادآموزان دارند و این همکاری مشترک با معاونت ابتدایی، سرعت و دقت اجرای برنامه‌ها را افزایش داده است.

وی با بیان اینکه توضیح حجم ابلاغی برای مناطق انجام شده است، افزود: یکی از مهم‌ترین اقدامات امسال، برگزاری دوره توانمندسازی مدیران مدارس و پایگاه‌های سوادآموزی بود که طی دو روز در شهرستان خوی انجام شد. محمدپور افزود: هدف از این دوره، ارتقای مهارت‌های مدیریتی و آموزشی در مسیر اجرای طرح‌های سوادآموزی است. معاون سوادآموزی استان، ارزیابی عملکرد مناطق را نیز از برنامه‌های پایانی جاری دانست و گفت: آزمون‌های پایانی سه دوره سوادآموزی در تمامی مناطق انجام شده و شهرستان‌هایی که عملکرد برتر داشته باشند، به‌زودی مورد تقدیر قرار خواهند گرفت.

محمدپور، ادامه داد: راه‌اندازی کلاس‌های جدید، توسعه همکاری با مدارس و تقویت مهارت‌های مدیران پایگاه‌ها، مسیر کاهش نرخ بی‌سوادی در استان را هموارتر می‌کند.

مسوول بسیج جامعه زنان سپاه شهدای استان:

آذربایجان غربی؛ میزبان تیم درمان ناباروری «رویای مادری»

۱۴۰۵ برگزار می‌شوند. مسوول بسیج جامعه زنان استان با تأکید بر نقش بسیج جامعه زنان به‌عنوان بزرگ‌ترین و مهم‌ترین نهاد مردمی بانوان، گفت: این سازمان بر اساس اصول اسلام ناب و تجلی گفتمان امامین انقلاب فعالیت می‌کند و تربیت نونهالان با محوریت مادران و مربیان در مساجد یکی از اهداف کلیدی آن است. وی گفت: هم‌اکنون نزدیک به ۹۰ مهد قرآنی در مساجد استان فعال است که در آن‌ها آموزش‌های دینی و قرآنی به نونهالان ارائه می‌شود. علاوه بر این، حلقه‌های صالحین نیز برای بزرگ‌ترها و نونهالان در پایگاه‌های مساجد برگزار می‌شوند تا تربیت دینی و فرهنگی کودکان تقویت شود.

موسویان در ادامه به فعالیت‌های جهادی و امدادی سازمان اشاره کرد و گفت: رزمایش گردان‌های کوثر، کمک به بحران‌های طبیعی مانند زلزله و سیل، و حمایت از محرومان و خانواده‌های نیازمند از جمله اقدامات این سازمان است.

وی اضافه کرد: آثار برگزیده به جشنواره ملی ارسال و در صورت تأیید، حمایت‌های لازم برای تولید انبوه آن‌ها صورت خواهد گرفت.

موسویان به برگزاری جشنواره «نهال» برای نونهالان در مهد‌های کودک و پیش‌دبستانی نیز اشاره کرد و گفت: این جشنواره شامل آثار هنری و قرآنی کودکان است و تاکنون حدود ۸۰۰ اثر جمع‌آوری شده است. وی ادامه داد: آثار برتر در نمایشگاهی در استان به نمایش گذاشته شده و به صورت کشوری نیز در سال

به محرومان فعالیت می‌کنند.

مسوول بسیج جامعه زنان آذربایجان غربی همچنین از برگزاری جشنواره ملی «ایران‌دخت» با هدف ترویج مد و لباس غنی‌فانه و تولید پوشاک مطابق با گفتمان انقلاب اسلامی خبر داد.

وی توضیح داد که در سطح استان جشنواره «دنیاز دوخت» برگزار می‌شود تا در زمینه طراحی و تولید لباس‌های اسلامی و ایرانی رقابت شکل گیرد و آثار برتر در قالب نمایشگاه و کارگاه‌های آموزشی ارزیابی

مدیرکل راهداری و حمل و نقل جاده ای استان:

۶۷ راهدارخانه برای اجرای طرح زمستانی در آذربایجان غربی فعال هستند

اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. وی با اشاره به آماده‌سازی ناوگان راهداری برای مقابله با شرایط جوی در فصل زمستان اظهار کرد: در طرح زمستان سال جاری ۳۵۸ دستگاه انواع

طرح نو؛ گروه گزارش
مسوول بسیج جامعه زنان سپاه شهدای آذربایجان غربی با بیان اینکه این استان میزبان تیم پزشکی «کانون رویای مادری» است، گفت: تخصص این تیم درمان ناباروری اولیه است. رقیه موسویان افزود: این تیم پزشکی برای نخستین بار در روزهای ۲۷ و ۲۸ آذرماه به آذربایجان غربی سفر می‌کند و خدمات مشاوره و ویزیت رایگان به زوج‌های نابارور ارائه می‌دهد.

وی تأکید کرد که تیم مذکور، علاوه بر روش‌های علمی، از شیوه‌های طب ایرانی-اسلامی برای رفع مشکلات ناباروری بهره خواهد برد و خدمات خود را در شهرستان‌های استان نیز ارائه می‌دهد.

مسوول بسیج جامعه زنان ادامه داد: از جمله اهداف بسیج جامعه زنان، کمک به تحکیم و تعالی خانواده، ترویج جمعیت‌پذیری و تشویق به فرزندآوری است که حضور این تیم پزشکی در استان در راستای تحقق این اهداف انجام می‌گیرد.

وی به فعالیت‌های گسترده بسیج جامعه زنان در حوزه توانمندسازی زنان سرپرست خانواده اشاره کرد و گفت: آموزش مهارت‌های فنی و کسب‌وکارهای خانگی، برگزاری دوره‌های آموزشی برای کارآفرینان و مشاوران کسب‌وکار، و شناسایی و شبکه‌سازی نخبگان استان از جمله اقدامات مهم این سازمان است.

به گفته موسویان، هم‌اکنون حدود ۵۰۰ گروه جهادی در استان فعال هستند که در حوزه‌هایی مانند کمک‌های معیشتی، حمایت از محکومان، تهیه سبومنی و کمک

طرح نو؛ گروه خبر

مدیرکل راهداری و حمل و نقل جاده ای آذربایجان غربی از آماده باش ۶۷ باب راهدارخانه برای اجرای طرح زمستانی خبر داد.

اسلان شکری از آماده باش ۳۵۸ دستگاه ماشین‌آلات و ۴۳۷ نیروی عملیاتی برای اجرای طرح راهداری زمستانی در استان خبر داد.

وی افزود: با برنامه‌ریزی‌های انجام‌شده، تمامی نیروها و تجهیزات اداره کل راهداری و حمل و نقل جاده‌ای استان برای ارائه خدمات ایمن و بدون وقفه در محورهای مواصلاتی استان در فصل سرد سال در آماده‌باش کامل قرار دارند.

شکری با تأکید به اینکه آذربایجان غربی دارای ۱۱۷۴ کیلومتر راه شریانی و ۱۱ هزار و ۲۲۴ کیلومتر راه غیر شریانی است، تصریح کرد: ۱۲ هزار و ۳۵۹ کیلومتر از راه‌های استان تحت تأثیر عملیات راهداری زمستانی قرار دارند علاوه بر این، ۱۸ هزار و ۸۵۴ کیلومتر راه همسنگ و ۶۵۳ کیلومتر گردنه برف‌گیر در استان وجود دارد که مدیریت و نگهداری آنها در شرایط برفی از

ماشین‌آلات راهداری زمستانی و ۴۳۷ نفر از اپراتورهای ماشین‌آلات راهداری زمستانی برای انجام عملیات برف‌روبی، نمک‌پاشی و بازگشایی محورهای استان به‌صورت شبانه‌روزی سازماندهی شده‌اند.

مدیرکل راهداری و حمل و نقل جاده‌ای آذربایجان غربی به وضعیت راهدارخانه‌های استان نیز اشاره کرد و گفت: در حال حاضر ۶۷ باب راهدارخانه مرکزی و ۱۸ باب راهدارخانه اداره‌ای در استان فعال بوده و ۵۱ راهدارخانه بین‌راهی شامل ۳۷ راهدارخانه ثابت و ۱۴ راهدارخانه سیار برای پوشش نقاط حساس و جاده‌های برف‌گیر استان تجهیز شده است که تعداد آشنیه‌های نگهداری ماشین‌آلات نیز به ۳۱ باب می‌رسد.

شکری، یاد آورد: برای اجرای عملیات زمستانی در سطح استان، ۴۲ هزار تن شن و ماسه و ۲۰ هزار تن نمک در انبارهای راهداری ذخیره‌سازی شده است همچنین ۱۹ باب انبار نمک و ماسه در نقاط مختلف استان در اختیار نیروهای راهداری قرار دارد تا عملیات روان‌سازی و ایمن‌سازی محورهای استان بدون وقفه انجام شود.

خشکسالی؛ گریبانگیر دریاچه ارومیه

طرح نو؛ گروه گزارش
خشکسالی‌های متعدد در سال‌های اخیر علاوه بر بخش کشاورزی، تالاب‌ها و حتی زیرساخت‌های آبی گریبان دریاچه ارومیه به عنوان نگین آبی آذربایجان را گرفته که نباید از کنار این عامل اثرگذار به راحتی گذشت.

در سال‌های نه چندان دور آذربایجان غربی با عنوان دومین استان غیرساحلی پرآب در بین بیش از ۳۰ استان کشور شناخته می‌شد که شاید خیلی‌ها به این ظرفیت غیبه نیز می‌خورند.

وقتی در پایان شهریور سال ۱۳۹۸ عدد خوب ۵۲۲ میلی متر در جلو بارش‌های پهنه آذربایجان غربی نشست، کسی تصورش را هم نمی‌کرد که رسیدن به ۶۰ درصد این عدد نیز روزی به آرزوی مردم استان تبدیل شود؛ در آن سال بارش‌های متعدد بهاری و لایروبی خوب رودخانه‌ها باعث شد تا این میزان بارش به نعمتی بزرگ برای استان بدل شود و دریاچه نیز از این موهبت خدادادی بهره ببرد.

اما در ۶ سال بعد از آن، فقط یک بار بارش‌ها در آذربایجان غربی از ۴۰۰ میلی متر بالاتر رفت و سه سال از این شش سال نیز حتی بارش‌ها به ۳۰۰ میلی متر هم نرسید.

بارش در سال آبی گذشته (اول مهر ۱۴۰۳ تا آخر شهریور ۱۴۰۴) موجب شد تا وضعیت آبخوان‌ها، سدها، اراضی کشاورزی، تالاب‌ها و دیگر زیرساخت‌های آبی دچار معضلی اساسی شوند که برای جبران آن، شاید هفته‌ها بارش نیاز باشد.

امیدها به این بود تا بارش‌ها در پاییز امسال، هرچند

تصمیم‌گیری‌ها علمی و اجرایی شوند.

وی به ضرورت تغییر الگوی کشت و جلوگیری از توسعه کشاورزی غیرکارشناسی اشاره کرد و گفت: از کشت سه محصول پرمصرف آب شامل سیب، چغندر قند و یونجه باید در این استان خودداری شود.

عوامل اقلیمی عاملی مهم در خشکی دریاچه ارومیه

رییس حوضه آبریز دریاچه ارومیه گفت: تغییر اقلیم، افزایش دما، تغییر الگوی کشت و مصرف آب به دلیل افزایش جمعیت از جمله عوامل خشکی دریاچه ارومیه هستند.

فرهاد ایمان شعار افزود: امروز منابع و مصارف ما همخوانی ندارد و در حال حاضر تنها حدود ۵.۱ میلیارد مترمکعب آب در حوضه آبریز دریاچه ارومیه موجود است.

وی با بیان اینکه احداث سد دلیل اصلی خشک شدن دریاچه ارومیه نیست، اضافه کرد: مشکل اصلی دریاچه ارومیه خشکسالی و توسعه اراضی کشاورزی است.

رییس حوضه آبریز دریاچه ارومیه بیان کرد: درخصوص استفاده از روش‌های نوین مقابله با تبخیر، بررسی و امکان‌سنجی برای استفاده از روش‌های ممکن نظیر بادشکن، سایه‌بان و پنل‌های خورشیدی انجام شده، اما برخی امکان اجرا در دریاچه ارومیه را نداشته و برخی هم توجیه پذیر نبوده است.

ایمان شعار تأکید کرد: احیای دریاچه ارومیه نیازمند اجرای برنامه‌های جامع و ترکیبی از جمله مدیریت علمی منابع آب با مشارکت مردم، اصلاح الگوی کشت و بهره‌گیری از فناوری‌های روز است.

عملیات اجرایی تکمیل

قطعه سوم آزادراه ارومیه - تبریز آغاز شد

طرح نو؛ گروه خبر
با حضور معاون وزیر راه و شهرسازی و مدیرعامل شرکت ساخت و توسعه زیربناهای حمل‌ونقل کشور عملیات اجرایی قطعه سوم آزادراه ارومیه - تبریز با ۵ همت آغاز شد.

مدیرکل راه و شهرسازی آذربایجان غربی در آئین آغاز این طرح گفت: قطعه یک و ۲ آزادراه ارومیه - تبریز پیشرفت ۸۰ درصدی دارد و عملیات راهسازی و توسعه این طرح در دست اجراست. پیمان آرامون با بیان اینکه قطعات یک و ۲ آزادراه ارومیه - تبریز که در محدوده آذربایجان غربی قرار دارد حدود ۴۰ کیلومتر طول دارد، ادامه داد: طبق قرارداد این طرح در قطعات یک و ۲ طی ۱۸ ماه به اتمام رسیده و زیربار ترافیکی می‌رود.

مدیرکل راه و شهرسازی آذربایجان غربی گفت: این پروژه بزرگ حمل و نقلی به‌منظور ارتقای زیرساخت‌های جاده‌ای و تسهیل در رفت و آمد بین دو کلانشهر ارومیه و تبریز طراحی شده است و نقش مهمی در توسعه اقتصادی و بهبود شرایط حمل‌ونقل منطقه ایفا خواهد کرد.

آرامون افزود: افزایش کیفیت عبور و ایمنی مسیر و سهولت دسترسی از اهداف توسعه آزادراه ارومیه - تبریز به شمار می‌رود.

طول کل این آزادراه ۱۶۲ کیلومتر است که در قالب ۶ قطعه طراحی شده و هم‌اکنون عملیات اجرایی در قطعات ۱، ۲ و ۳ به طول ۵۷ کیلومتر آغاز شده است

صاحب امتیاز، مدیر مسئول و سردبیر: دکتر محمدرضا ربانی

آدرس تبریز: خیابان امام – مابین چهارراه منصور و میدان ساعت – جنب مسجد کبود

مجمع تجاری ابریشم – طبقه اول – واحد شماره ۹ شماره تماس: ۳۵۲۴۱۹۵۲

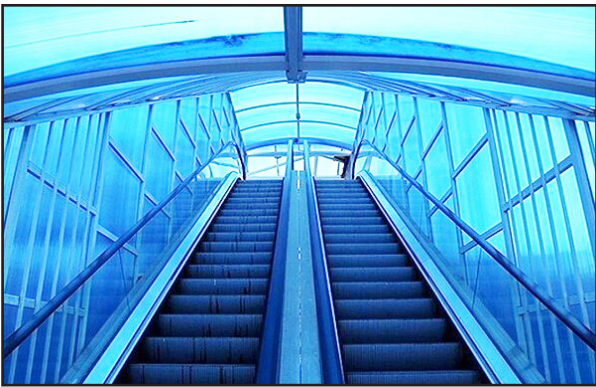
آدرس ارومیه: ابتدای خیابان سرداران ۱- پ ۲۲- طبقه ۳- واحد ۱۱

تلفکس: ۰۴۴-۳۲۲۴۸۵۸۸

لیتوگرافی و چاپ: شاخه سبز

اخبار

پله برقی‌های عابر گذر دارایی و گرجیلر تا دو ماه آینده نوسازی می‌شوند

طرح نو؛ گروه شهری

شهردار منطقه ۸ از خریداری هشت پله برقی برای نوسازی پله برقی عابرگذرهای دارایی و گرجیلر بازار، تا دو ماه آینده خبر داد.

حسین منبری فر ضمن اعلام خبر فوق افزود: با توجه به مستهلک شدن پله برقی های عابرگذرهای دارایی و گرجیلر و خرابی بی در پی آنها، با همکاری سازمان مترو ۸ پله برقی جدید توسط شهرداری منطقه ۸ خریداری شده که تا دو ماه آینده در این دو پل عابر پیاده نصب خواهند شد.

وی افزود: در طرح نوسازی پله برقی های این دوپل عابر گذر عملیات دمونتاژ پله برقی های مستهلک، و نصب و جایگزینی پله برقی های جدید در حداقل زمان ممکن اجرایی می شود تا مشکلات ترددی برای شهروندان به حداقل برسد.

آخرین مراحل نماکاری فرهنگسرای شمسی آباد توسط شهرداری منطقه ۲ تبریز

طرح نو؛ گروه شهری

شهردار منطقه ۲ از رو به اتمام بودن نماکاری فرهنگسرای شمسی آباد توسط این منطقه خبر داد.

سیدعباس هاشمی با اعلام این خبر گفت: در راستای بهره برداری بهینه نوجوانان و جوانان از اوقات فراغت و جهت استفاده مناسب آنان از امکانات رفاهی و فرهنگی، فرهنگسرای شمسی آباد در ۲۵۰ مترمربع مساحت توسط معاونت فنی و عمرانی منطقه ۲ در حال احداث بوده و نمای این پروژه فرهنگی رو به اتمام است.

وی، ضمن اعلام اینکه اجرای نازک کاری فرهنگسرای شمسی آباد توسط معاونت فنی و عمرانی منطقه ۲ هم به اتمام رسیده افزود: برای اجرای این مرکز فرهنگی در یک طبقه ۸۰ میلیارد ریالی اعتبار هزینه می شود.

شهردار منطقه ۲ تبریز، هدف از احداث این فرهنگسرا را توزیع عادلانه امکانات رفاهی و آموزشی برای نوجوانان و جوانان و استفاده علاقه مندان از امکانات فرهنگی اعلام کرد.

گزارش

طرح نو

رتبه ۳ در طرح رتبه بندی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

شهردار تبریز عنوان کرد:

تقاطع غیر همسطح سه راهی اهر؛

گامی در کاهش ترافیک

ورودی شرق تبریز

طرح نو؛ گروه شهری

شهردار تبریز در بازدید شبانه از پروژه تقاطع غیرهمسطح سه راهی اهر، این طرح را گامی مؤثر در کاهش بار ترافیکی ورودی شرق تبریز دانست و گفت: شهرداری با تلاش شبانه‌روزی در خدمت مردم است.

یعقوب هوشیار با حضور در محل اجرای پروژه تقاطع غیرهمسطح سه راهی اهر، روند پیشرفت عملیات عمرانی را بررسی کرد.

وی در این بازدید گفت: اجرای این پروژه یکی از اولویت‌های شهرداری تبریز است و با بهره‌برداری از آن، مشکلات ترافیکی در ورودی شهر به شکل چشمگیری کاهش خواهد یافت.

شهردار کلاتشهر تبریز با اشاره به مشخصات پروژه افزود: این پروژه به طول ۸۶۰ متر و عرض ۸ متر طراحی شده و دارای ۱۰ پایه است که با رعایت کامل استانداردهای مهندسی در حال احداث می‌باشد. هوشیار خاطر نشان کرد: از دیگر اهداف اجرای این

پروژه می‌توان به ارتقای ایمنی و حذف گره‌های پرتدد سه راهی اهر، ایجاد جلوه بصری مناسب و زیبایی در ورودی شهر و همچنین کاهش زمان سفرهای درون‌شهری اشاره کرد.

وی ادامه داد: تلاش شبانه‌روزی مجموعه شهرداری تبریز برای اجرای پروژه‌های عمرانی، نشان‌دهنده عزم جلدی این مجموعه در خدمت به مردم و ایجاد زیرساخت‌های پایدار برای آینده تبریز است.

شهردار تبریز تأکید کرد: پروژه سه راهی اهر یکی

پیامبر اکرم (ص):

به یکدیگر هدیه دهید، تا نسبت به همدیگر با

محبت شوید. به یکدیگر هدیه دهید؛ زیرا هدیه

کینه ها را می برد.

سه‌شنبه ۱۸ آذر ماه ۱۴۰۴ – سال نوزدهم – شماره ۳۴۵۹

از پروژه‌های مهم شهرداری تبریز است و تلاش داریم مطابق برنامه‌ریزی انجام گرفته عملیات اجرایی پیگیری شود.

وی افزود: برابر قولی که به مردم عزیز تبریز داده‌ایم، به صورت شبانه‌روزی فعالیت کرده و پروژه های عمرانی را در شأن مردم فهیم تبریز اجرایی می‌کنیم. عملیات اجرایی تقاطع های غیرهمسطح سه راه اهر در فاز نخست با اعتبار اولیه ۲۰۰ میلیارد تومان آغاز شده است.

حضور آذربایجان شرقی در پنجمین کمیته فنی مشترک گردشگری ایران و ارمنستان

تجربه‌های فرهنگی منحصر به فرد برای گردشگران فراهم می‌کند. این اقدامات به گسترش همکاری‌های دوجانبه و تقویت جایگاه استان در نقشه گردشگری منطقه منجر خواهد شد.

به نقل از روابط عمومی میراث فرهنگی استان، در روز دوشنبه ۱۷ آذر، حمزه‌زاده افزود: حضور هیأت استان در پنجمین کمیته فنی مشترک گردشگری ایران و ارمنستان، با هدف بررسی راهکارهای توسعه همکاری‌ها، تسهیل تردد گردشگران و برنامه‌ریزی برای پروژه‌های مشترک، فرصتی استثنایی برای ارتقاء مراودات گردشگری و فرهنگی میان دو کشور محسوب می‌شود و ما بر تحقق این اهداف مصمم هستیم

همسایه فراهم کرده است.

وی ادامه داد: موقعیت استراتژیک آذربایجان‌شرقی در قلب شبکه حمل‌ونقل و مسیرهای گردشگری منطقه، امکان توسعه سفرهای جاده‌ای و تعاملات مستقیم با گردشگران خارجی به‌ویژه از ارمنستان را فراهم می‌کند و استان می‌تواند به عنوان نقطه طلایی تبادل فرهنگی و گردشگری میان دو کشور ایفای نقش کند.

وی همچنین با تأکید بر اهمیت رویدادسازی و جشنواره‌های مشترک، اظهار کرد: برگزاری رویدادهای فرهنگی و جشنواره‌های گردشگری مشترک میان آذربایجان‌شرقی و ارمنستان، به معرفی ظرفیت‌های تاریخی و طبیعی استان کمک کرده و بستری برای تعامل فعال بخش خصوصی، جذب گردشگر و ایجاد

همکاری‌های فرهنگی، تسهیل تردد گردشگران و برنامه‌ریزی پروژه‌های مشترک میان استان و ارمنستان بررسی و اجرایی شود.

احمد حمزه‌زاده، مدیرکل میراث‌فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی آذربایجان‌شرقی در خصوص این کمیته و ظرفیت‌های کم‌نظیر استان گفت: استان آذربایجان‌شرقی با بیش از ۴۰۰۰ اثر تاریخی، ۲۰۲۵ اثر ثبت ملی و ۶ اثر ثبت جهانی، ظرفیت‌های کم‌نظیری در حوزه گردشگری دارد. طی سال‌های اخیر با مشارکت فعال بخش خصوصی، جهش بسیار قابل توجهی در توسعه زیرساخت‌های گردشگری استان رخ داده است که این دستاوردها زمینه را برای گسترش تعاملات فرهنگی و گردشگری با کشورهای

طرح نو؛ گروه شهری

مدیرکل میراث‌فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی آذربایجان‌شرقی ضمن اعلام حضور استان در پنجمین کمیته فنی مشترک همکاری‌های گردشگری ایران و ارمنستان، بر ظرفیت‌های تاریخی و گردشگری استان و برنامه‌های توسعه‌ای تأکید کرد.

پنجمین نشست کمیته فنی مشترک همکاری‌های گردشگری ایران و ارمنستان از ۱۶ تا ۱۸ آذرماه در شهر ایروان در حال برگزاری بوده و هیئتی از ایران به ریاست معاون گردشگری کشور در این رویداد حضور خواهد داشت. در این نشست، آذربایجان‌شرقی نیز با رویکرد توسعه مراودات گردشگری و تقویت تعاملات دوجانبه حضور خواهد یافت تا زمینه‌های

کلیبر، گنجینه‌ای که باید دوباره دیده شود

دارند و می‌توانند اطلاعات ارزشمندی از تحول فرهنگی منطقه ارائه کنند.

وی همچنین از پناهگاه‌های سنگی و غارهای آئینی سخن گفت، فضاهایی که بنا بر روایت‌های محلی، زمانی محل اجرای آئین‌های کهن بوده‌اند.

نظری با اشاره به مشکلات ثبت‌نشدن این آثار گفت: نگرانی اصلی من وضعیت میراث ناملموس این منطقه است، آئین‌های از قبیل:

پایلاق‌قویی (جشن کوچ عشایر به بیلاق، همراه با موسیقی بالابان و رقص‌های بومی): آئینی که به‌تدریج در حال کم‌رنگ شدن است.

مراسم عاشورایی خاص روستاهای لطیف و وینق: آئینی که با نغمه‌های حماسی و شیوه‌ای منحصربه‌فرد از چامه‌خوانی برگزار می‌شود.

روایت‌های شبانه و قصه‌خوانی‌های سنتی (نغمه‌لر): روایت‌هایی از پهلوانی‌ها، زندگی عشایر و داستان‌های مربوط به بابک که امروزه کمتر شنیده می‌شوند.

نظری تأکید کرد: اگر اکنون برای ثبت این آئین‌ها اقدام نشود، در آینده نزدیک بخش بزرگی از آنها از میان خواهد رفت. وی افزود: سکوت رسانه‌ای، نبود پژوهش و کم‌توجهی طرح‌های توسعه گردشگری به میراث فرهنگی، سه عامل اصلی در ناشناخته ماندن کلیبر هستند و اگر نگاه جامع‌تری به این شهرستان وجود داشته باشد، کلیبر می‌تواند به یکی از مهم‌ترین مقاصد گردشگری فرهنگی ایران تبدیل شود.

ثبت آثار تاریخی کلیبر در اولویت قرار دارد

مدیرکل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی آذربایجان‌شرقی نیز در گفت‌وگو با خبرنگار مهر، بر اهمیت تاریخی کلیبر تأکید کرد و افزود: این شهرستان یکی از حوزه‌های مهم باستان‌شناسی استان است.

احمد حمزه زاده گفت: گستردگی محوطه‌های باستانی،

وجود دژهای متعدد و تنوع لایه‌های فرهنگی، کلیبر را به منطقه‌ای تبدیل کرده که نیازمند یک برنامه‌ریزی دقیق برای ثبت و حفاظت آثار است.

مدیرکل میراث فرهنگی آذربایجان شرقی با اشاره به اینکه فرآیند ثبت ملی برخی آثار تاریخی کلیبر آغاز شده، گفت: پرونده مربوط به چند دژ، گورستان تاریخی و محوطه باستانی در حال تکمیل است و مطالعات مقدماتی برای تعیین قدمت و ارزش فرهنگی آنها در دست انجام است.

حمزه زاده تأکید کرد: ثبت آثار در فهرست ملی، اولین قدم برای حفاظت مؤثر از آنهاست.

وی با اشاره به تهدیدهایی که آثار ثبت‌نشده را در معرض خطر قرار می‌دهد، گفت: فرسایش طبیعی، حفاری‌های غیرمجاز و توسعه‌های عمرانی بدون نظارت، از اصلی‌ترین خطرهایی است که آثار ناشناخته کلیبر را تهدید می‌کند. و با تعیین حریم آثار و آغاز ساماندهی، می‌توان بخش زیادی از این تهدیدها را کاهش داد.

حمزه زاده همچنین بر اهمیت میراث ناملموس منطقه تأکید کرد و افزود: آئین‌های عشایری، موسیقی آشیقی، روایت‌های شفاهی و جشن‌های سنتی، بخشی از هویت فرهنگی مردم کلیبر و ارسباران است که اداره‌کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی آذربایجان‌شرقی در تلاش است این آئین‌ها نیز در قالب پرونده‌های مستقل مستندسازی و برای ثبت ارائه شود تا از فراموشی و دگرگونی‌های ناخواسته جلوگیری شود.

آنچه از گفت‌وگوهای کارشناسان و مطالعات میدانی برمی‌آید، این است که کلیبر تنها «شهر قلعه بابک» نیست؛ بلکه منطقه‌ای با لایه‌های متنوع فرهنگی و تاریخی است که هنوز بسیاری از آن شناسایی با ثبت نشده است. دژهای سنگی، محوطه‌های باستانی، آئین‌های کهن، گورستان‌های چنددوره‌ای و روایت‌های شفاهی، بخشی از هویت تاریخی این شهرستان را تشکیل می‌دهند؛ هویتی که برای حفظ آن، نیازمند ثبت ملی، پژوهش علمی، حفاظت اضطراری و معرفی رسانه‌ای گسترده‌تر هستند.

کلیبر ظرفیت آن را دارد که به یکی از قطب‌های مهم گردشگری فرهنگی ایران تبدیل شود؛ به‌شرط آنکه نگاه‌ها از یک اثر مشهور فراتر رود و «تمام منطقه» به‌عنوان یک منظومه تاریخی و فرهنگی مورد توجه قرار گیرد./ مهر

طرح نو؛ گروه شهری

کلیبر در قلب جنگل‌های ارسباران، میزبان دژهای باستانی، آیین‌های سنتی و آثار تاریخی ثبت‌نشده‌ای است که روایتگر فرهنگی غنی و کمتر شناخته و دیده شده است.

کلیبر، شهری در شمال‌شرقی آذربایجان شرقی، درست در میانه جنگل‌های تونمند ارسباران قرار گرفته؛ جنگل‌هایی که نامشان سال‌هاست در فهرست میراث جهانی یونسکو مطرح می‌شود، اما کمتر کسی می‌داند که در دل همین جنگل‌ها، یکی از کهن‌ترین مجموعه‌های فرهنگی و تاریخی فلات ایران قرار دارد. منطقه‌ای که تمامی لایه‌های تاریخ، از دوران اورارتو تا اشکانی، ساسانی، صفوی و قاجار، رد پای خود را در آن باقی گذاشته‌اند.

در حالی‌که شهرت کلیبر اغلب به «قلعه بابک» و «طبیعت ارسباران» محدود شده است، این شهرستان در واقع ده‌ها محوطه باستانی، گورستان‌های تاریخی، آئین‌های مذهبی نادر، روایت‌های شفاهی حماسی، و بناهای کمتر شناخته‌شده‌ای دارد که هنوز حتی فهرست‌برداری کامل نشده‌اند؛ نبود پژوهش‌های میدانی و کمبود پرونده‌های علمی موجب شده این منطقه کمتر معرفی‌شده و حتی در برخی حوزه‌ها بکر و دست‌نخورده باقی بماند.

کلیبر فقط قلعه بابک نیست؛

یک جهان تاریخی ثبت‌نشده است

میکائیل نظری فعال گردشگری، مدرس و پژوهشگر میراث بومی ارسباران در گفت و گو با خبرنگار مهر با تأکید بر جایگاه تاریخی کلیبر گفت: اگر کسی تنها یک‌بار از مسیرهای روستایی و کوهستانی کلیبر عبور کند، می‌فهمد که هر تپه و هر صخره نشانی از یک گذشته فراموش‌شده است. بلکه کلیبر یک جهان تاریخی ثبت‌نشده است، جهانی که حتی بخش زیادی از آن در سامانه ملی میراث فرهنگی نیز